

bomen | nieuws

Nummer 3/4 - mei/augustus 1992

Een uitgave van de Bomenstichting

DENDRO-LOGISCH BOOM- VERZORGING

● DENDROSAN	- wondafdekmiddel
● SIOSAN	- wondbehandelingsmiddel
● SAPSTOP	- wondbehandelingsmiddel
● PLANTINGSSPRAY	- anti-verdamping
● HØKAN	- vlb. meststof
● ALGIHUM	- kompostermiddel
● DENDROVORM	- org. meststof
● DENDROMIX	- diepte bemesting
● BELU	- beluchtingssysteem
● ENKADRAIN	- lucht drain
● BELU ROOSTER	- boomroosters

COPIJN UTRECHT
ITS B.V.

Handelsonderneming

Gageldijk 4F Postbus 9177, 3506 GD UTRECHT

Tel. 030-610808 Fax: 030-612140

Bomendienst

heidemij

Postbus 177, 7300 AD Apeldoorn

Uitvoering

055-667722

ADVIES EN ONDERZOEK OP HET GEBIED VAN DE BOOMVERZORGING

● ONDERZOEK, ADVISERING EN RAPPORTAGE

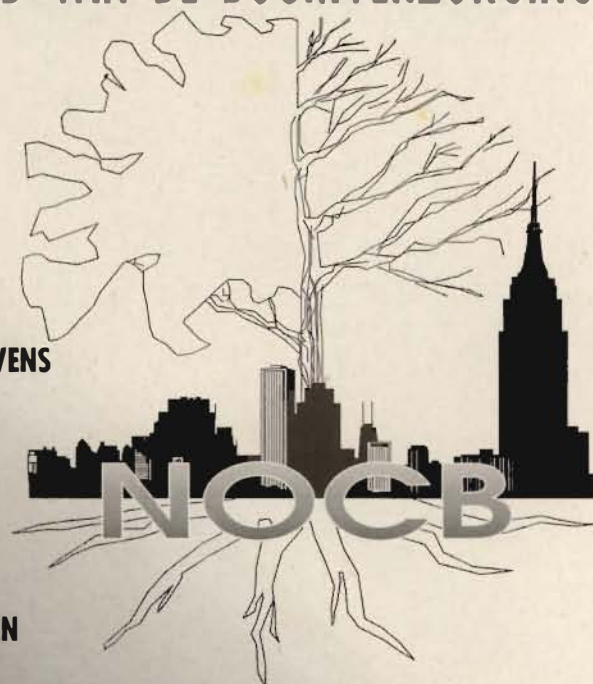
- standplaatsonderzoek
- stabiliteitsbeoordelingen
- conditie- en vitaliteitsonderzoek
- direktievoering
- enz.

● BEHEERSPLANNING EN AUTOMATISERING VAN DATAGEGEVENS

● TAXATIE EN WETGEVING

- waardebeoordelingen
- expertise
- schadetaxaties
- wetgeving

● BEËDIGD TAXATEUR VOOR BOMEN EN HOUTIGE GEWASSEN

N.O.C.B. Nederlands Onderzoek en advies Centrum voor de Boomverzorging

Postbus 196 - 3870 KD Hoevelaken

Telefoon 03425 - 1259

HET N.O.C.B. VOOR ONAFHANKELIJK EN PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK EN ADVIES

Bomennieuws
nummer 3/4 - 1992

Een uitgave van de
Bomenstichting te
Utrecht
Oplage: 3750

Eindredactie en
vormgeving:
Frank Moens

Redactie:
Aart de Veer
Joop Comijs
Mirjam Lammertink
Roelie de Weerd

Productie:
Mirjam Lammertink
Jacqueline Langras

Aan dit nummer werkten
mee:
Tom Klinkspoor
Dick Polvliet
Marjan ten Cate
Edwin Koot
E.P. Kiesouw

Redactieadres:
Bomenstichting
Donkerstraat 17
3511 KB UTRECHT
tel.: (030) 34 07 78
fax: (030) 31 03 31

Druk:
Van den Berg's Drukkerij
BV - Maarn

Versijnt 6 x per jaar,
voor donateurs gratis,
abonneuten f 35,- per
jaar.

ISSN 0166-784X

Overname van artikelen
en berichten na overleg
met de redactie.

In dit nummer...

53

Paardekastanjes op Deventer Brink bedreigd

De gemeente Deventer wil de markante oude brink in de stad gaan veranderen. Het plan daarvoor zou te koste gaan van de meeste bomen.

55

Herstelbijdragen monumentale bomen

Het is de Bomenstichting gelukt om dit jaar ook een aanzienlijk bedrag voor het Bomenfonds binnen de bebouwde kom te vergaren. De eerste werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd.

58

Dit is geloof ik wel een levenswerk, ja!

Een van de eersten die profiteerde van de bijdragen voor bomen binnen de bebouwde kom was Kasteel Sypesteijn in Loosdrecht.

In het vorig nummer van Bomennieuws kon u daar al het een en ander over lezen. Mirjam Lammertink had een gesprek met de beheerder van de tuin: Janet van Schaik

66

Bomen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek

Per 1 januari werd het Nieuw Burgerlijk Wetboek van kracht. De bekende "boom" -artikelen 713 en 714 kregen een nieuw nummer. Verder veranderde er niet zo veel.

Laatste nieuws!

Bomen op de brink blijven staan!

Vlak voor dit nummer van Bomennieuws naar de drukker ging kwam het bericht dat na lang beraad in de gemeenteraad is besloten van het huidige renovatieplan af te zien. Er ligt nu een nieuw plan waarin wel met de paardekastanjes rekening wordt gehouden. Het besluit werd mede genomen doordat er vanuit de bevolking zo veel weerstand tegen de plannen was. Ook in een uitzending van de Bomenstichting in het VARA programma Achter het Nieuws van 23 mei werd uitvoerig aandacht geschonken aan de onzalige plannen. Alles bij elkaar bleek het voldoende om de gemeenteraad op andere gedachten te brengen.

En verder in dit nummer:

Van de redactie	52	Impressies van de Floriade (3)	65
Wat er in Rio werd afgesproken over de bossen	52	N.O.G. Verzekeringen sponsort reclamecampagne	67
150-jarige lindes gekapt ondanks bezwaren omwonenden	54	Klimop in bomen	71
Stamgasten: Tom Klinkspoor	57	Giften, periodieke schenkingen, legaten en erfstellingen	71
Interview: Janet van Schaik	58	Klimwedstrijden Kring Praktiserende Boomverzorgers	72
Hans Heybroek nam afscheid van IBN-DLO	59	Voor u gelezen	72
Eén boom vellen, twee bomen planten	59	Boeken	73
Bijzondere bomen in Apeldoorn geinventariseerd	60	Agenda	74
Monumentale bomen in Utrecht opnieuw bekeken	61	Vragen	74
Herdenkingsbomen (3)	63		
De bomen nog op het goede spoor?	64	Bijlagen: Bomen & Vleermuizen Convocatie Donateursexcursie	

Op de voorpagina:

Harry Beijer,
kontaktpersoon van de
Bomenstichting in
Deventer, aan het woord
tijdens de opnamen voor
het aktualiteiten-
programma Achter het
Nieuws. De VARA zond dit
op 23 mei uit.

Van de redactie

De gemeenten Utrecht en Apeldoorn komen met een eigen inventarisatie van monumentale bomen: respectievelijk 3000 en 5000 stuks liefst! En nu maar hopen dat het gemeentelijk beleid ter plaatse met al dit waardevols ook rekening houdt.

In het nieuwe Burgerlijk Wetboek dat 1 januari van dit jaar van kracht is geworden, worden over de erfgrens hangende takken en doorschietende wortels verschillend behandeld: een zaak om toch even bij stil te staan.

Onze vaste rubrieken zijn weer met allerlei wetenswaardigs gevuld. Janet van Schaik is geïnterviewd over de restauratie van de tuinen van Kasteel Sypes teyn in Nieuw-Loosdrecht. Onze stamgast van dit nummer, Tom Klinkspoor, had bepaald een vooruitziende

blik toen hij in 1959 een artikel schreef met de kop 'Bomeninventarisatie, een nationaal belang'. Dick Polvliet behandelt in aanvulling op het boek 'voor de Koningin' weer enkele oranje bomen. Een van de redactieleden geeft verder zijn persoonlijke impressie van een dagje Flo-riade-bezoek. Ook over akties (Deventer, Hellendoorn) en herstelbijdragen uit het Bomenfonds treft u weer artikeltjes aan. Dit gecombineerde nummer 3/4 biedt u dus weer veel bomennieuws (en dan hebben we nog niet eens alles genoemd).

Het nummer is tot stand gebracht door het, met mevrouw Roelie de Weerd uit Huizen versterkte, redactieteam.

Aan dit nummer zijn toegevoegd de nieuwe folder Bomen en Vleermuizen en de convocatie van een aantrekkelijke donateursexcursie naar Kasteel Twickel.

MILIEU-CONFERENTIE

Wat er in Rio werd afgesproken over de bossen

Verklaring ter bescherming van de bossen: zou paal en perk moeten stellen aan de huidige groot-schalige ontbossing, voor al in de tropen, waardoor de bodem en het natuurlijke leven verarmen, in-

heemse volkeren op de vlucht worden gedreven en een natuurlijke 'spons' voor kooldioxyde verdwijnt. Ontwikkelingslanden wilden praten over alle bossen, dus ook over de verzuring van de bossen in de rijke industrielanden. Rijke landen hebben dit geweigerd. Grootste exporteurs van hardhout - Maleisië, Indonesië en Brazilië - hebben zich derhalve weinig inschikkelijk getoond

Kastanjes op Deventer Brink bedreigd

Edwin Koot

De kastanjes op de Brink in Deventer staan op het punt te verdwijnen. Dit is het trieste resultaat van een ambitieus vernieuwingsplan van de gemeente Deventer. Vijfhonderd jaar nadat de Brink zijn eerste officiële bestrating heeft gekregen wil de gemeente de brink nieuw leven inblazen. Door een complete herinrichting, waarbij de brink ook autovrij gemaakt wordt, moet één van de mooiste pleinen van Nederland iets van zijn oude glorie terugkrijgen. Helaas is er in de plannen geen plaats ingeruimd voor de op dit plein aanwezige kastanjes. Zij moeten wijken voor lindes en valse-christusdoornbomen.

De kastanjes zijn ergens tussen 1912 en 1946 geplant en verschillen nogal in grootte. De zware omstandigheden waaronder deze bomen moeten groeien: bodemverdichting, verkeer, markt en kermis hebben duidelijke sporen nagelaten. De meeste kastanjes zijn voor hun leeftijd niet echt groot en hebben vele beschadigingen. Volgens een rapport van de Heidemij uit november 1991 zijn de bomen echter gezond en kunnen zij, zeker wanneer standplaatsverbetering wordt toegepast, nog jaren mee.

De Deventer Bomenstichting vindt het onbegrijpelijk dat de gemeente zomaar kan besluiten tot het kappen van gezonde bomen. Zeker wanneer dit uit puur esthetische overwegingen gebeurt, zoals blijkt uit de argumentatie van de gemeente en de projectontwikkelaar dat de Brink zodoende een uniforme beplanting krijgt en de monumentale panden beter uitkomen bij het gebruik van valse christusdoornbomen.

Aan de oproep van deze lokale boombelangen-groep om alle gezonde kastanjabomen bij de herinrichting van de Brink te behouden, heeft de bevolking masaal gehoor gegeven. In een week tijd werden bijna 4000 handtekeningen opgehaald. Deze werden aan de Burgemeester aangeboden vlak voor het raadsdebat over de herinrichting van de Brink. Even leek het erop dat de fracties gevoelig waren voor de overweldigende reactie van de Deventenaren, maar verder dan mooie woorden kwam het niet. Uiteindelijk heeft de gemeenteraad B en W haar fiat gegeven voor het gefaseerd kappen van de kastanjes.

De Deventer Bomenstichting heeft bezwaar aangetekend tegen de gevolgde procedure en de verleende kapvergunningen en is in intensief overleg met de gemeente om tot een oplossing te ko-

De bomen op de brink in Deventer in volle glorie.

Dat bewoners het niet met de plannen eens zijn, blijkt wel uit de pamfletten die overal op de bomen werden aangebracht.

foto's: Marjan ten Cate

men. De plannen zijn al herhaaldelijk gewijzigd, maar steeds zonder voor de kastanjes bevredigende resultaten. Op het meest noordelijke deel van de Brink blijven volgens de laatste plannen nu drie kastanjes staan. De gemeente heeft voorgesteld naar dit deel van de Brink nog een aantal kastanjes te verplanten. In overleg met de Bomenstichting in Utrecht is dit voorstel echter verworpen omdat voor het verplaatsen van dergelijk grote bomen een voorbereidingstijd van zeker één à twee jaar noodzakelijk is.

Laatste nieuws

Het is duidelijk dat de laatste woorden over de kastanjes op de Brink zeker nog niet zijn gevallen! In de gemeenteraad vergadering van donderdag 25 juni werd besloten dat de bomen blijven staan en dat er slechts vijf een andere standplaats zullen krijgen.

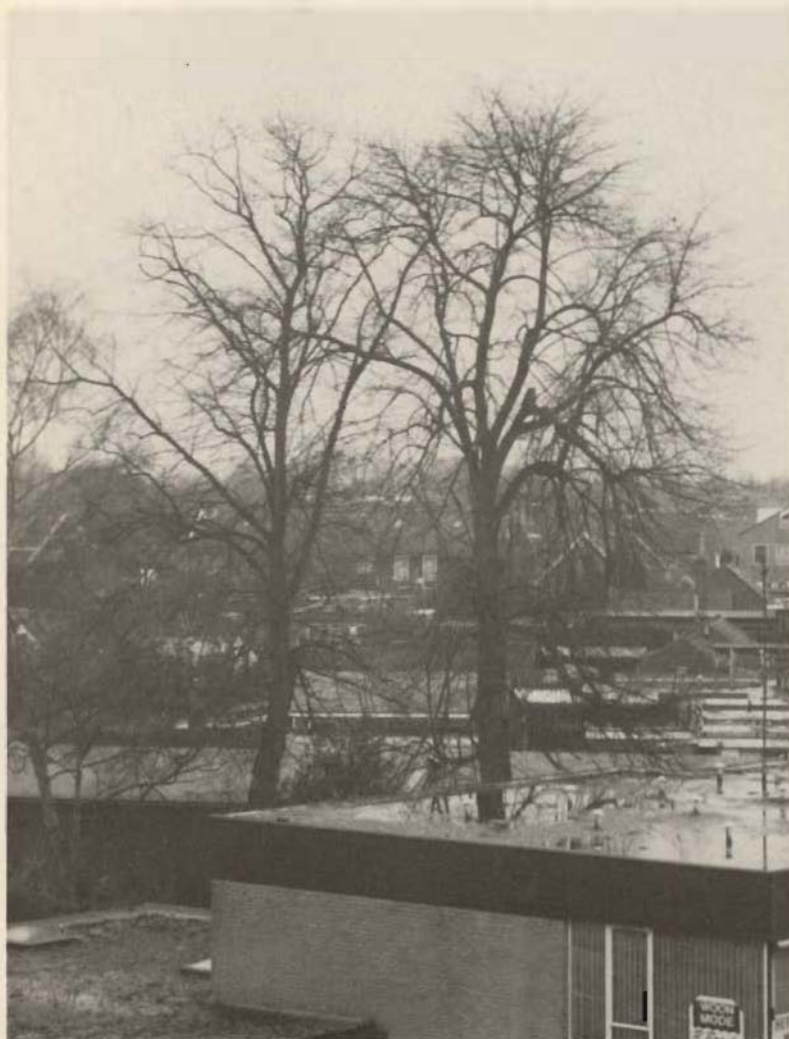

Edwin Koot heeft als projectmedewerker bij de Bomenstichting tot taak de boombehoud acties uit te voeren en te begeleiden.

150-Jarige linden gekapt ondanks bezwaren omwonenden

Aan de Smidsweg in Nijverdal, gemeente Hellendoorn, werden onlangs twee 150 jaar oude knotlinden gekapt. De eigenaar wachtte niet tot de periode waarin belanghebbenden bezwaar konden maken tegen de kapvergunning afgelopen was, maar zette de zaag erin.

Frank Moens

Gezicht op de linden vanuit de flat de Muldershof langs de Smidsweg in Nijverdal. De bomen werden illegaal gekapt.

De Bomenstichting, die de belanghebbenden van advies heeft gediend, vindt dit onbehoorlijk. De vergunning werd aangevraagd omdat de bomen teveel schaduw zouden geven. Er werden bezwaren ingediend op grond van handhaving van het dorps-schoon en een verzoek tot schorsing van het gemeentebesluit bij de Raad van State in Den Haag. Later bleek dat de aanvrager van de kapvergunning nog niet eens eigenaar van de bomen was (eigendomsoverdracht vindt pas over enkele maanden plaats). Hij had maar vast een kapver-

gunning aangevraagd. Volgens de kapverordening van de gemeente Hellendoorn kan dit niet, maar het werd door niemand van het ambtelijk apparaat opgemerkt. Dus kreeg de man een vergunning. In de kapverordening staat verder vermeld dat 48 uur van tevoren moet worden gemeld, dat er gekapt gaat worden. Dit deed de aanvrager niet. Het tegenovergestelde vond plaats. Op het gemeentehuis werd een bezwaar tegen de kap ingediend. De ontvangende ambtenaar is dit onmiddellijk gaan melden aan de aanvrager, met het verzoek te wachten met kappen tot dit bezwaar behandeld zou zijn. De 'eigenaar' lapte dit aan zijn laars en heeft nog dezelfde dag de bomen laten omzagen. Het schorsingsverzoek bij de Raad van State had hierdoor geen zin. De werkelijke eigenaresse van het pand en perceel zag af van verdere actie in verband met de op handen zijnde verkoop.

Gerechtigheid

De bewoners hebben hun bezwaarprocedure na de kap van de linden toch doorgezet. In maart vond de zitting van de commissie voor bezwaren beroepschriften plaats. De commissie concludeert, dat de boomkapper geen eigenaar was en dus ten onrechte heeft gehandeld. Naar de mening van de commissie hebben B & W de aanvrager ten onrechte ontvangen, moet het bezwaarschrift van de bewoners gegrond en de kapaanvrager niet-ontvankelijk worden verklaard. De kapvergunning moet alsnog worden geweigerd. De commissie adviseerde verder een herplantplicht op te leggen van 3 loofbomen met een stamomtrek van 10-12 cm. De politie zal vermoedelijk de man voor zijn onrechtmatige daden beboeten. Tegen de gemeente zou ook moeten worden opgetreden, want de mensen zijn daar nogal onzorgvuldig te werk gegaan. De Bomenstichting is blij met deze uitspraak. Ook al zijn de bomen gekapt, toch is duidelijk uitgesproken dat er zeer onzorgvuldig is gehandeld. Helaas zijn de bomen zelf niet ter sprake gekomen. Het zou goed geweest zijn als de commissie een oordeel had gegeven over de argumenten in het bezwaarschrift die pleitten voor het behoud van de bomen.

Herstelbijdragen monumentale bomen

In het vorig Bomennieuws kondigde ik de bijdrage in het Bomenfonds van de Stichting Doen (Postcode Loterij) aan, waarmee onder andere bomen op kasteel Sypsteyn werden opgeknapt. Een tweede bijdrage kwam dit jaar van de Stichting FACE. Half mei werden al enkele bomen bij Kasteel Geldrop opgeknapt en half juni werden de bomen op het Velperplein in Arnhem aan een onderhoudsbeurt onderworpen.

Bomen op Arnhems Velperplein worden opgeknapt

Op woensdag 17 juni werden 8 monumentale bomen opgeknapt; twee *Juglans nigra* (Zwarte noot), een *Ulmus glabra* 'Horizontalis' (Bergiep), *Platanus orientalis* (Oosterse plataan), *Quercus coccinea* 'Splendens' (Scharlaken eik), *Sophora japonica* 'Pendula' (honingboom), *Aesculus pavia* (Pavia) en een *Fagus sylvatica* 'Purpurea' (Rode beuk). De werkzaamheden werden aangegrepen

Bomenfonds heeft weer geld beschikbaar

Eind juni ontvingen we het bericht dat de Stichting VSB-fonds, opgericht door de Verenigde Spaarbanken, de komende drie jaar, jaarlijks 25.000,- wil bijdragen voor het opknappen van Monumentale bomen binnen de bebouwde kom. We danken het VSB-fonds hartelijk voor deze toezegging.

Boomeigenaren van Monumentale bomen stellen we hierbij in de gelegenheid om een bijdrage aan te vragen. Aanvragen voor bomen binnen de bebouwde kom worden op dezelfde manier behandeld als bomen buiten de bebouwde kom. Ook de hoogte van de bijdrage is gelijk. Meer informatie hierover kunt u vinden in de folder "Bomenfonds", die u gratis kunt aanvragen bij het secretariaat van de Bomenstichting, telefoon :030-340778.

om aandacht te vragen voor het werk van de Bomenstichting en de Stichting FACE. De gemeente Arnhem is eigenaar van de bomen op het Velperplein.

Wat doet Stichting FACE?

De Stichting FACE is opgericht door de N.V. Samenwerkende Elektriciteits-productiebedrijven in Nederland, de SEP. De Stichting wil bossen aanleggen om kooldioxyde - één van de belangrijkste veroorzakers van het broeikas effect - uit de atmosfeer vast te leggen. De bossen worden voor het merendeel in de tropen aangelegd, omdat de bomen daar sneller kunnen groeien en dus eerder

hun milieuvriendelijke functie kunnen gaan vervullen. Bovendien is daar door grootschalige ontbossing veel behoefte aan nieuw bos. Het financieren van een aantal 'restauratie'-projecten van Monumentale bomen in Nederland past bij de doelstelling van FACE, want ook deze bomen hebben immers een groot vermogen om CO₂ vast te leggen.

Andere objecten die dit jaar met steun van de Stichting FACE worden opgeknapt, zijn bomen in een tuin in het centrum van Kloetinge (gem. Goes) en bij de Nederlands Hervormde Kerk in Hoogeveen.

F.M.

Leen Hoogstad geeft aan omstanders uitleg over de gevoerde werkmethode.

Onderhoudswerkzaamheden hoog in de zwarte noot (Juglans nigra) op het Velperplein in Arnhem

foto's: Mirjam Lammertink

ton van den oever bv

boomkwekerijen

Bomen

gangbare sortiment uit de volle grond
nieuwe introducties
cultuurvariëteiten op eigen wortel!
Ton-Bomen

Levering door hele land:

bomen
bosplantsoen
heesters
coniferen
rozen
vaste planten

Rijksweg 13, 5076 PB **Haaren (NBr.)**
tel. 04117 - 1771/1535
telefax 04117 - 1585

Europaweg 18-20, 7742 PN **Coevorden**
tel. 05240 - 17280
telefax 05240 - 16099

VAN JAARVELD / VAN SCHERPENZEEL

BOOMTOTAALZORG

Overeind 42, 3998 JB **SCHALKWIJK**
Telefoon: 03409 - 1880
Fax: 03409 - 2366

Meijer Groen en Recreatiebeheer

Uw bomen zijn ons waard.

Snoeien d.m.v. klmspecialisten of hoogwerker.
Velling - dunningen, wondbehandeling.
Specialist in "moeilijke gevallen".

Vrijblijvend advies en offertes.

Meijer Huizen, Uw adres!

Delta 142, 1273 MA Huizen, Telefoon 02152-53568

Hij schreef een bomenboek dat jarenlang een standaardwerk was bij vele boomliefhebbers en mensen in opleiding in de groene sector. Het Kosmos Bomenboek van Tom Klinkspoor beleefde maar liefst drie drukken.

Al ver voor de oprichting van de Bomenstichting opperde hij het idee van een inventarisatie van monumentale bomen bij zijn toenmalige werkgever Staatsbosbeheer. In deze aflevering van "Stamgasten" vertelt Tom Klinkspoor hoe hij naar bomen kijkt.

Als mij wordt gevraagd een bijdrage te leveren in deze column, dan moet ik allereerst bekennen dat ik ten aanzien van bomen geen verheven gedachten op mij heb zien afkomen. Ik kom bijvoorbeeld niet tot een vergelijking tussen bomen en mensen, waarbij aan de eersten menselijke eigenschappen worden toegekend. Maar dat neemt niet weg, dat er ook bij mij op een zeker ogenblik meer dan normale belangstelling is gewekt voor bomen in het algemeen.

Het begon ongeveer in het begin van de jaren vijftig, toen in de vakpers de wenselijkheid naar voren werd gebracht een overzicht samen te stellen van zoveel

mogelijk minder bekende en zeldzame houtige gewassen die in ons land zijn te vinden. Die berichten kwamen uit de boomkwekershoek en werden gestimuleerd door de Nederlandse Dendrologische Vereniging. Daar dook ik in. Immers, bomen in allerlei variaties van kleur en groeiwijze waren vooral te vinden in de arboreta en pineta in ons land, vaak ontstaan als een hobby van een particuliere eigenaar.

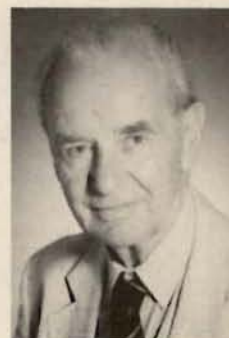
Er was meer dat mij ging boeien, te weten de op uiteenlopende plaatsen voorkomende, al of niet geheel vrijstaande, monumentale eiken, linden en beuken. Opvallende sieraden in de landelijke gebieden. En dan de buitenplaatsen. Talrijke raakten in die dagen in verval. Sommige hadden voor-

heen een keur van de meest uiteenlopende boomsoorten, maar in vele gevallen moesten deze bezittingen worden ondergebracht in de rubriek "kwijnende boom musea". Vroeg van elders ingevoerde soorten trokken daarbij de aandacht zoals paarde- en tamme kastanje, Robinia, vleugelnoot, tulpenboom, plataan, zilveresdoorn en trompetboom. Evenals de variëteiten met een zeer opval-

lende habitus als treurbeuk, treurwilg en Italiaanse populier. En wat te denken van een eeuwenoude Taxus verscholen in het hout, van een Ginkgo met een duidelijk begin van de karakteristieke knobbelvorming aan stam en dikke takken. An-

"ik moet bekennen dat ik ten aanzien van bomen geen verheven gedachten op mij heb zien afkomen"

dere exoten vielen mij op door een opvallende slanke habitus, zoals te vinden bij de Servische spar en Calocedrus. Boeiend vond ik ook de tafelvormige vertakking bij de Libanonceder, een ongeveer honderdjarige mammoetboom en een moerascypres met ademwortels. Zo begon het allemaal en ik kon niet nalaten een kop boven een artikel te verzinnen, luidende: "Bomeninventarisatie, een nationaal belang" (1959). Maar aanvankelijk kwam het niet veel verder, totdat ook anderen schoorvoetend het belang gingen inzien in aanmerking komende bomen te registreren, met als indrukwekkend resultaat de oprichting van de Bomenstichting (1970) en al die activiteiten die daaruit in de afgelopen jaren zijn voortgekomen.

Tom Klinkspoor

Janet van Schaik:

Dit is geloof ik wel een levenswerk, ja!

Mirjam Lammertink

Janet van Schaik heeft een grote passie: de tuinen van Kasteel Sypesteijn in Nieuw-Loosdrecht. Sinds 1981 is ze als Hoofd Tuin & Park bezig om ze in hun oorspronkelijke staat terug te brengen en het karwei is bijna klaar. Aangezien het Bomenfonds ook in de tuin heeft geïnvesteerd, hadden we een gesprek met haar.

Bij aankomst op het kasteeltje treffen we Janet van Schaik in de kelderkamer aan, waar ze een stagiaire van het Agrarisch Onderwijs Centrum uit Houten helpt met het invullen van de vragen in z'n stageverslag.

"Op Sypesteijn komen we altijd handen tekort" zegt Van Schaik. Ik ben de enige betaalde kracht voor tuin en park en verder hebben we vaak stagiaires en een aantal vrijwilligers. Zonder hen zou het nooit lukken om deze tuin weer te herstellen en te onderhouden. Het is een hele klus, want het park is opgebouwd uit verschillende onderdelen, waaronder een boomgaard, de Ganzevoet, doolhof, bos en weiland, voorplein en slottuin.

Je bent in 1981 met de restauratie van de tuin begonnen. Hoe ging dat in z'n werk?

"Toen ik hier kwam stond het gras op borsthoogte en was er hier en daar nog een oude vormboom te vinden, waar overigens geen enkele vorm meer in zat. Jonkheer Van Sypesteijn had gelukkig ontzettend veel gegevens, en we zijn dan ook aan de hand van oude foto's en aantekeningen met de reconstructie begonnen. De hagen hebben we helemaal opnieuw aangeplant en die beginnen nu echt mooi vol te worden, hoewel sommige buxusbollen nog met elastiekjes bij elkaar worden gehouden. Door de nieuwe hagen hebben we weer vorm in de tuin gekregen en kun je de verschillende delen van elkaar onderscheiden."

Waar ben je begonnen?

"Eigenlijk kun je spreken over vier grote projecten. We zijn begonnen met het opknappen van de bomen. Er staan hier veel uitheemse soorten, van sommige weet ik nog steeds niet wat het precies is, de dendrologen kunnen het er maar niet over eens worden. Een van m'n lievelingsbomen is de *Cercidiphyllum japonicum*, de grootste van Nederland, hij staat ook in jullie Register. Hij is heel sierlijk met takken die echt uitwaaiëren. De blaadjes zijn rond en heel zacht, dit voorjaar heeft hij weer prachtig gebloeid. Echt een prachtboom is het!" "Verder hebben we de boomgaard in ere hersteld. Er is nog een oude fruitboom overgebleven, een heel oud ras, 'Loosdrechts roem'. De rest was of al zwaar beschadigd of is tijdens de storm van 25 januari 1990 omgegaan. Ik heb nu weer jonge hoogstambomen geplant, van de oude rassen zoals ze beschreven waren door de jonkheer. De storm heeft hier heel erg huisgehouden, ik heb 's nachts buiten gelopen, het was verschrikkelijk, ontzettend veel lawaai van bomen die omvielen, de een na de ander. Ik vond het niet gevaarlijk, want ik wist gewoon welke de volgende zou zijn, heel gek. Je ziet de gevolgen hier nog goed in het beukenbos, waar echt hele grote jongens om zijn gegaan. Gelukkig doet de jonge aanplant het goed, die is nu alweer drie keer zo groot als ik! Over 60 jaar zijn dit echt al mooie grote bomen geworden, dan heb ik er niet zoveel meer aan, maar de volgende generatie natuurlijk wel. Een boom plant je voor de toekomst, je moet echt heel ver vooruit denken. De beukenlaan lijkt nu net een fietsenrek, maar voorlopig laat ik het maar zo, misschien moet er ooit wat mee gebeuren. Ik kan me voorstellen dat we een keer opnieuw moeten beginnen."

Jij wilt alles in een keer verjongen?

"Tja, misschien. Voorlopig gebeurt er niets mee, maar mooi is anders. Daar moet ik nog eens goed over nadenken. In een park met solitaire bomen doe je 't ook niet allemaal tegelijk."

Verder lopend komen we bij het hek dat de tuin van het bos afscheidt.

"Een ander groot project was het herstel van alle sierhekken. Het zijn hekken van begin 1700 die Van Sypesteyn in 1911 heeft aangekocht. Onder de laag roest ontdekten we een helder blauwe kleur, daarom hebben we ze nu allemaal in die oude kleur geschilderd. Het is in elk geval heel bijzonder!

Verder zijn een tijd geleden alle bruggen die verrot waren vervangen en hebben we bankjes en een aantal informatiepanelen neer kunnen zetten. Het schijnt dat deze tuin voor blinden heel toegankelijk is, omdat alle paden aan de zijkant een strakke graszoom hebben. Ik ga nu ook nog wat doen om de tuin ook voor rolstoelen beter toegankelijk te maken; de paden zijn er breed genoeg voor. Jaarlijks krijgen we nu in de tuin zo'n 20.000 bezoekers en we trekken steeds meer belangstelling."

De Bomenstichting heeft kunnen bijdragen aan het herstel van een paar monumentale bomen hier op Sypesteyn, waaronder de *Cercidiphyllum japonicum*. En wat is er nog meer gebeurd?

"Er zijn wat andere bomen gesnoeid. De eiken langs de weg bijvoorbeeld. Die moeten ook nog extra bemest worden, maar we zijn in afwachting van een besluit van de gemeente. De eiken staan in een hele smalle groenstrook met aan de ene kant een sloot en aan de andere kant de drukke asfalt-

weg. In elk geval moet dat asfalt weg, als je die bomen een kans wilt geven. Het schijnt dat ze de weg toch willen reconstrueren, dus dat zou heel mooi uitkomen als ze er dan meteen een klinkerbestrating van maken op dit stuk, dan krijgen de boomwortels weer wat meer lucht en heeft bemesten ook echt zin. Ik hoop dat de gemeente snel met goed nieuws komt!"

Je hebt wel een heel bijzondere baan hier, in zo'n groene oase. Is het nou je levenswerk aan het worden?

Er verschijnt een grote glimlach: "Tja, zo zou je het wel kunnen noemen, ja!"

Kasteel-museum Sypesteyn
Nieuw-Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Nieuw-Loosdrecht
tel. 02158-23208

Van Pasen t/m de herfstvakantie dagelijks geopend m.u.v. maandag. Er worden rondleidingen gegeven in museum en tuinen. In het museum vindt u een rijke verzameling kunstvoorwerpen.

Hans Heybroek nam afscheid van IBN-DLO

Op 4 juni j.l. nam ir. Hans M. Heybroek afscheid van het DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) en dus ook van 'De Dorschkamp', die in het IBN is opgegaan. Heybroek, die met pensioen gaat, is bijna 40 jaar als onderzoeker aan de Dorschkamp/het IBN verbonden geweest. Hij heeft in het bijzonder naam gemaakt als verzamelaar en veredelaar van iepen.

Ter gelegenheid van zijn afscheid hield hij een prachtig verhaal, getiteld 'Boom, koe en mens: uit de cultuurhistorie van iep en es'. Zijn zwerftocht begon in de Germaanse mythologie (het beeld van de es als wereldboom van Yggdrasil) en eindigde bij een pleidooi om de iep (waarvan het loof door koe en soms zelfs mens gegeten werd) tot nationale boom van Nederland te verheffen. Eindelijk weer eens een verhaal dat een prachtige synthese van natuur- en geesteswetenschappen vormde! Bomennieuws aasde op de tekst van Heybroeks lezing, maar deze was helaas al aan het Tijdschrift van de Kon. Ned. Bosbouwkundige Vereniging toegezegd. Maar we komen erop terug. Verder niet getreurd drukten de vertegenwoordigers van de Bomenstichting Heybroek de hand, en spraken de hoop uit dat hij, met zoveel vrije tijd in het verschiet, ook Bomennieuws nog eens met zijn inspiratie zal willen dienen.

A.d.V.

Eén boom vellen, twee bomen planten

Het kappen van bomen is soms onvermijdelijk. De gevolgen voor het milieu behoeven niet nadelig te zijn, wanneer tevens voldoende wordt herplant. De Bosraad heeft vastgesteld, dat er jaarlijks in ons land 5500 km beplantingen wordt gerooid. De raad adviseert de minister, om in het kader van het landschapsbeleid het principe in te voeren, dat voor elke gekapte boom er twee moeten worden geplant. Verder pleit de Raad voor meer bosaanleg, vooral in de Randstad. En tenslotte wordt aandacht gevraagd voor het feit, dat als gevolg van subsidievermindering de kans bestaat, dat beseigenaren door gebrek aan beheersgeld zich genoodzaakt zien, hun bos voor het publiek af te sluiten.

Jaarverslag 1991

Het jaarverslag van de Bomenstichting over 1991 is op te vragen bij het secretariaat.

Bijzondere bomen in Apeldoorn

Joop Comijs

Onze landelijke inventarisatie van monumentale bomen wordt op enkele plaatsen in Nederland opgevolgd met een lokale inventarisatie. Eén van die plaatsen is Apeldoorn. Daar werden maar liefst 5000 bijzondere bomen geïnterpreteerd.

*Een fraaie Tamme
Kastanje aan de Van
Rhemenslaan in
Apeldoorn.
Stamomtrek: 390 cm
Hoogte: 23 m
Leeftijd: 120 jaar*

foto: gemeente Apeldoorn

Aktiegroep "Behoud de beuk"

Direkte aanleiding tot dit initiatief was de aanvraag voor een vergunning voor het kappen van een forse beuk in verband met bouwplannen ter plaatse. Een groep omwonenden richtte de actiegroep "Behoud de Beuk" op en begon een wachtdienst bij de boom. Zij zochten contact met de pers en maakten

duidelijk, dat ze zich desnoods aan de boom zouden vastketenen om rooien te voorkomen. Gelukkig is er een oplossing gevonden en konden de bouwplannen worden gerealiseerd met behoud van de beuk.

Dit voorval zette mensen aan het denken over het omgaan met de kapverordening. En dat het goed zou zijn, alle bomen te registreren die voor het verlenen van een kapvergunning niet in aanmerking komen. Niet met de bedoeling, dat de rest vogelvrij zou worden verklaard, uiteraard! In dit denkproces heeft de actiegroep "Behoud de beuk" een belangrijke rol gespeeld.

De gemeente heeft eerst een "Plan van Aanpak" opgesteld, waarin onder andere werd opgenomen welke maatstaven bij het selecteren van de bijzondere bomen zouden worden aangelegd. Om de bevolking hierbij zoveel mogelijk in te schakelen, werd overleg gepleegd met wijkraden en belangengroepen. Dit plan werd in augustus 1990 door B. & W. vastgesteld. Direct daarna werd Apeldoorn geïnterpreteerd en werd nagedacht over de wijze, waarop deze bomen zouden moeten worden beschermd.

Bij de inventarisatie werd een drietal basisvoorwaarden gehanteerd:

- de bomen moeten ouder zijn dan 50 jaar;
- zij moeten in goede conditie verkeren en dus niet binnen tien jaar dood zijn;
- de habitus moet karakteristiek zijn voor hun soort

Verder wordt een aantal specifieke voorwaarden gesteld, die liggen op het gebied van de ruimtelijke betekenis, de monumentaliteit en de ecologische betekenis. Aan alle drie basisvoorwaarden moet worden voldaan, en bovendien slechts één aan specifieke voorwaarden.

Wat de bescherming van de geïnterpreteerde bomen betreft, kwamen de volgende punten aan de orde:

- wijzigingen in de tekst en in de hantering van de kapverordening, zoals ruimere weigeringsgronden en juridisch optreden tegen overtredingen;
- het intensiever benutten van bestemmingsplannen voor de bescherming van bomen: duidelijke vermelding van bomen als te handhaven objecten op ieder perceel;
- bomen betrekken in het gemeentelijk monumentenbeleid;
- gedacht is aan de mogelijkheid van een gemeentelijke subsidie voor particuliere eigenaren van bijzondere bomen, te gebruiken voor instandhoudingsmaatregelen; helaas is hiervoor thans geen geld beschikbaar;
- het geven van voorlichting op ruime schaal ter bevordering van het behoud van waardevolle bomen;
- bescherming heeft alleen zin, wanneer er mogelijkheden worden geschapen om het bomenbestand periodiek te controleren.

geïnvventariseerd

Voor zover de geïnvventariseerde bomen in eigendom van particulieren zijn, worden de eigenaren van de nieuwe status van hun bezit op de hoogte gesteld. De indruk bestaat, dat deze eigenaren als regel deze nieuwe situatie toejuichen. Wijkraden en belangengroepen worden van de gang van zaken op de hoogte gehouden, omdat men de bevolking graag zoveel mogelijk bij het project wil betrekken. Het ligt in de bedoeling, eens in de tien jaar het geïnvventariseerde bomenbestand na te lopen en zonodig uit te breiden.

Omdat in ons land geen vergelijkbare projecten bestaan, was het niet mogelijk, vooraf een kostenraming te maken. De kosten worden geschat op f 135.000,-. Voor periodieke controle zal f 30.000,- per jaar nodig zijn.

Wanneer wij dit schrijven, is het eind van het werk in zicht, is de maatschappelijke en politieke discussie grotendeels gevoerd en is de overtuiging ontstaan, dat de inventarisatie een bijdrage zal leveren aan het behoud van bomen in Apeldoorn. Nu al is een veranderde houding te bespeuren. Niet alleen de bevolking, maar ook het gemeentebestuur gaat beter met bomen om. De bomen varen er wel bij!

Voor uitvoeriger informatie kunt u zich wenden tot:

Dienst Stads- en Dorpsgroen
ir. F.C. van Rooden
Postbus 9033
7300 ES APELDOORN

Deze linde bleef bij de inventarisatie van de Bomenstichting onopgemerkt. Toch heeft hij een stamomtrek van zes meter, toch niet bepaald een klein boompje. Leeftijd is ca. 200 jaar

foto: gemeente Apeldoorn

Monumentale bomen in Utrecht opnieuw bekeken

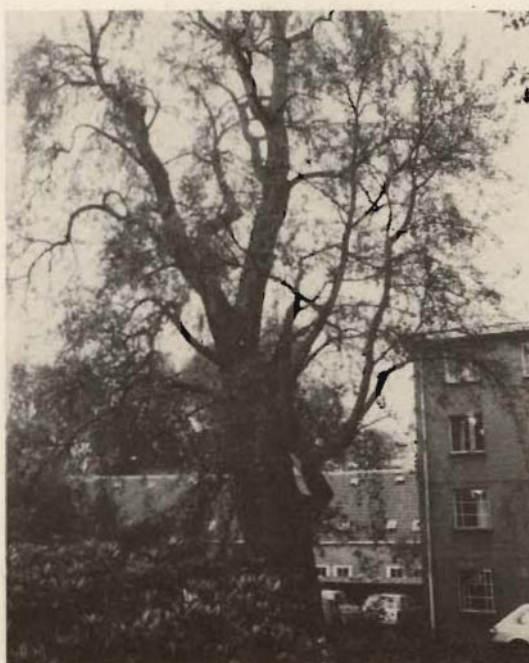
Rapport brengt veel nieuws aan het licht

Frank Moens

Verschillende mensen in Utrecht stonden enkele jaren geleden op hun achterste benen toen bekend werd dat de bomen op het terrein van de voormalige Hojel Kazerne zouden moeten verdwijnen. Deze gebeurtenis was aanleiding voor een herinventarisatie van de stadsbomen met als doel een betere bescherming voor boommonumenten en bomen die 'bijna' een monument zijn.

Groene enclave

Het Hojel-terrein was een van de laatste oudere gebiedjes tussen het Jaarbeursterrein en het Catharijne-complex. Een groene enclave, van een totaal andere schaal en grootte dan de huidige bouw

De bekendste Ginkgo biloba van de stad Utrecht, geplant omstreeks 1770, is waarschijnlijk die in de tuin van de Hortus. Van deze boom wordt gezegd dat hij de oudste is van Europa

foto: A Pek

in dit deel van Utrecht. De Jaarbeurs had echter ruimte nodig en dat zou gepaard gaan met volledige kaalslag van het terrein. Voor de Werkgroep Herstel Leefbaarheid Utrecht, de Utrechtse afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en de Bomenstichting was dit

Daarin staan soms enorme of bijzondere bomen, waarvan het bestaan niet, of slechts bij weinigen bekend was. Het blijkt dat ook allerlei bijzondere dieren tot in het centrum van de stad voorkomen zoals padden, watersalamanders en een vissende ijsvogel.

Een zeer markante verschijning bij veel Utrechtenaren bekend, is deze trompetboom (Catalpa) aan de rand van het Hogelandse Park langs de Biltstraat. De boom is zeer vitaal en bloeit nog elk jaar. Toen de boom begon om te zakken, heeft men geprobeerd hem te stutten. Dit mocht niet baten.

foto: A. Pek

aanleiding om te proberen nog iets van de beplanting te redden. De plannen waren echter al in een vergevorderd stadium, en de miljoenen-investering kon niet meer worden gestopt. Ook bleek toen dat men bij de plannen nooit van het behoud van de bomen was uitgegaan, omdat de instanties die over het doorgaan van de plannen beslisten niet op de hoogte waren van de waarde van deze fraaie boomgroepen. Gelukkig konden er uiteindelijk nog enkele bomen in de plannen worden opgenomen.

Velen waren van mening dat er een goed overzicht moest komen van het waardevolle groen in de stad. Bij de afdeling Openluchtrecreatie en groenvoorziening van de dienst Openbare Werken was men dezelfde mening toegedaan en dit resulteerde in een gezamenlijk project om de monumentale bomen in Utrecht in kaart te brengen.

'Utrecht Ginkgo-stad'

Als leidraad voor de inventarisatie diende de eerdere inventarisatie van monumentale bomen van de Bomenstichting, maar de bedoeling was om ook de plaatselijk belangrijke bomen in kaart te brengen. In totaal werden ongeveer 3000 objecten beschreven en op kaarten ingetekend. Opvallend was dat Utrecht, nog meer dan al bekend was, blijkt te beschikken over zeer veel bijzondere bomen. De oudste Ginkgo van ons land, geplant tussen 1730 en 1760, staat in de Hortus en op veel andere plaatsen in het oude hart van de stad komen we nog veel fraaie exemplaren van deze bijzondere boomsoort tegen. Dit is veel meer dan in andere grote steden in ons land het geval. Verder staan er opvallend veel bijzondere oude fruitbomen, zoals een kroospruim (*Prunus institia* 'Syriaca') en een 200 jaar oude peer (*Pyrus communis*). Veel particuliere tuinen zijn omsloten door bebouwing en dus vanaf de openbare weg niet zichtbaar.

Eerste exemplaar inventarisatierapport voor Wethouder Schouten

Alle geïnventariseerde bomen zijn bij de afdeling groenvoorziening in een geautomatiseerd wijkkaarten-systeem ingevoerd. Deze wijkkaarten worden door diverse afdelingen binnen de gemeente gebruikt. Op deze manier kan worden voorkomen dat monumentale bomen 'niet bekend' zijn en daarvoor zonder meer voor nieuwbouw moeten plaatsmaken.

Projectmedewerker van de Bomenstichting, Henk Kuiper, voerde de inventarisatie uit en schreef er een uitvoerig rapport over. Dit werd op 18 februari aangeboden aan wethouder Schouten onder de kroon van, hoe kan 't anders, een Ginkgo. De bedoeling is dat de inventarisatiegegevens in een populair boekwerkje worden samengevat. Dit idee werd door de heer Schouten toegejuicht en hij belofte zijn medewerking te verlenen aan de realisering ervan.

Inventarisatie hoogstamvruchtbomen in provincie Utrecht

Het is bekend, dat fruitkwekers steeds meer overgaan tot het planten van laagstammige fruitbomen. Zij zijn gemakkelijker en voordeliger in het gebruik. Het Stichts Landschapsbeheer is echter al jaren van mening, dat hoogstamvruchtbomen zeer belangrijke kleine landschapselementen vormen, en het dus waard zijn, in stand te worden gehouden. Deze instelling organiseert daarom al geruime tijd cursussen op het gebied van het snoeien aanplanten van hoogstamvruchtbomen in de provincie Utrecht.

Herdenkingsbomen (3)

Dick Polvliet

In het boek "Bomen voor Oranje" doet Dick Polvliet verslag van de speurtocht naar Oranjabomen, die hij samen met fotograaf Rob Wandemaker ondernam. Onderweg zijn ze echter veel meer herdenkingsbomen tegengekomen dan het boek kon bevatten. In Bomennieuws krijgen deze monumenten in een serie van zes artikelen nog eens de ruimte.

Oranjabomen

We beginnen met enige bomen, die niet zo gemakkelijk te vinden zijn omdat ze op plaatsen staan, waar je dat niet zou verwachten, namelijk in een bos. De Juliana-eik in de boswachterij Kootwijk is reeds in het boek "Bomen voor Oranje" vermeld (blz 78). Nu voeren wij u diep in het Spelderholt, achter het gelijknamige Instituut voor Pluimvee-Onderzoek te Beekbergen. Daar is een linde te vinden, geplant ter gelegenheid van de geboorte van prinses Juliana in 1909. De toenmalige directeur van "Spelderholt" deed dat op een stuk grond dat zijn eigendom was. De boom valt vooral op door het in 1991 herstelde sierhek, een mooi stukje werk van jongeren van het jeugdcentrum "de Boerderij" te Beekbergen. De linde zelf, die het op die zandige grond toch al niet zo gemakkelijk heeft, zou best wat meer vrijgesteld kunnen worden. In het Speulderbos bij Garderen is het nog moeilijker om de Oranjeboom te vinden, die daar in 1889 is geplant ter gelegenheid van het 40-jarig regeringsjubileum van koning Willem III. Boswachter Borgers heeft ons er naar toe geleid: een heel klein eikstompje, bij het kruispunt van de zandwegen Koningsweg, Oude Prinsenweg en de Harderwijkerweg, halverwege tussen Drie en Garderen. Volgens de overlevering rustten koning Willem III en zijn gevolg daar geregeld uit tijdens de jachtpartijen. De heuvel vlakbij wordt dan ook de koningstafel genoemd. Nu staat er bij het eikstompje een picknicktafel ... Een plaatje met inscriptie of een bordje zou niet gek zijn, voordat er niets meer te vinden is van deze Oranjeboom.

Wel goed te zien, maar op enige afstand, is de Oranje-Lippe-eik (*Quercus robur*) op het landgoed "de Treek" bij Leusden. Hij staat midden in een kleine boomkwekerij, gelegen aan de rijweg, die door het landgoed gaat; komende vanaf het huidige hotel "de Treek" vindt men de boom aan de linkerkant. In het plantjaar 1937 was dit hotel het woonhuis van de familie de Beaufort, eigenaar van het landgoed. De bewuste boom, toen reeds tientallen jaren oud, stond achter dit fraaie landhuis. Hij is uitgegraven en per mallejan vervoerd naar zijn huidige standplaats. Aldus de heer T. de Kruijff, gepensioneerd tuinman, en destijds als gra-

In het Spelderholt, achter het gelijknamige Instituut voor Pluimvee-Onderzoek te Beekbergen is een linde te vinden, geplant ter gelegenheid van de geboorte van prinses Juliana in 1909, valt vooral op door het fraaie hekwerk.

foto's: Rob Wandemaker

ver nauw betrokken bij deze gebeurtenis. We troffen hem en zijn vrouw thuis aan op hun trouwdag, werden gastvrij ontvangen en maakten enkele foto's van hen, samen met de boom. Deze voorbeelden van min of meer verborgen oranjabomen zijn aan te vullen met een groot aantal onvindbare bomen, omdat zij op geen enkele manier aangeduid zijn. Slechts dankzij oudere buurtbewoners konden wij achterhalen welke boom nu de gezochte oranjeboom was. Heel wat gedenkbomen aan Oranje zijn daardoor onbedoeld voortijdig geveld; soms ook opzettelijk! Daarover gaat het volgende artikel.

*De Oranje-Lippe-eik (*Quercus robur*) op het landgoed "de Treek" bij Leusden staat midden in een kleine boomkwekerij.*

De bomen nog op het goede spoor?

In het jubileumjaar '20 jaar Bomenstichting' ontvingen de Nederlandse Spoorwegen 12 bomen van de Bomenstichting, om te planten op de stationspleinen van de 12 provinciehoofdsteden. U las over die actie in Bomennieuws 1990, 1 (blz. 10) en 2 (blz. 34).

Uit het interview dat Wim Meijers toen met NS had, bleek dat de Spoorwegen veel aandacht aan milieuzorg besteden, en dat de liefst 3750 bomen die op NS-terrein staan regelmatig (tenminste eens

zijn, maar omdat die 'bomenstaat' wel eens als toetssteen beschouwd zou kunnen worden voor die milieuzorg door NS. Nog ruim voordat de periode van vijf jaar verstreken is, staken wij daarom ons licht op bij onze contactpersonen in de twaalf steden, en vroegen hoe het met de aangeboden bomen stond.

Het resultaat vindt u in de afgebeelde tabel. Deze stemt misschien niet zo vrolijk: van de 12 objecten hebben er binnen korte tijd 3 het loodje gelegd (Lelystad, Arnhem, Den Bosch) terwijl van de 11 bij de bomen geplaatste bordjes (een is nog niet geplaatst) er liefst 5 ernstig beschadigd zijn of zelfs

Overzicht van de bomen geplant bij de stations in de provinciehoofdsteden

provincie	aantal	soort	conditie	vervangen	bordje
Groningen	5	Plataan	goed	-	onbeschadigd
Leeuwarden	4	Winterlinde	goed	-	ernstig besch.
Assen	1	Honingboom	goed	-	onbeschadigd
Zwolle	1	Paarekastanje	goed	-	onbeschadigd
Lelystad	1	Zomereik	dood	+	ernstig besch.
Arnhem	1	Zomereik	dood	-	onbeschadigd
Utrecht	1	Plataan	goed	-	onbeschadigd
Haarlem	1	Plataan	goed	-	ernstig besch.
Den Haag	1	Paarekastanje	goed	-	ernstig besch.
Middelburg	1	Plataan	goed	-	onbeschadigd
Den Bosch	1	Pauwlonia (stam afgebroken)	goed	+	onbeschadigd
Maastricht	1	Es	goed	-	onbeschadigd

De boomplantactie in samenwerking met de NS begon met het planten van een Plataan op het voorplein van het Spoorwegmuseum in Utrecht.

foto: Frank Moens

per vijf jaar) grondig worden nagelopen. De Bomenstichting is in het bijzonder geïnteresseerd in de staat waarin de twaalf aangeboden bomen zich inmiddels bevinden. Niet omdat wij zo ijdel

verdwenen (Leeuwarden, Lelystad, Arnhem, Haarlem, Den Haag).

Nu is het natuurlijk niet eerlijk, dit NS geheel en al in de schoenen te schuiven. Stationspleinen zijn misschien wel de meest kwetsbare terreinen, gelet op de kansen voor bomen. Men kan de Spoorwegrecherche er moeilijk nog een boombewakings-taak bij geven, maar een alerte houding van NS en het meedenken met oplossingen ter betere bescherming van de bomen zou natuurlijk gewaardeerd worden.

Gelukkig zijn er inmiddels al weer 2 bomen vervangen. Van de meeste bordjes wordt dat, gezien de situering op de pleinen, niet zinvol geacht. Hopelijk zullen NS en de betreffende gemeentes het 'pakket jubileumbomen' de komende jaren goed in de gaten houden. Net als die 3738 andere 'spoorbomen'.

A.d.V.

Impressies van de Floriade (3)

Een dagje bloemenpretpark

In groten getale zie je de mensen 's ochtends fris en nieuwsgierig de Floriade binnenkomen. Na het passeren van de kassa ontstaat op het grote Ganzevoetplein de eerste vertwijfeling. Die ervaar ik ook. Waar ga ik het eerst naar toe op dit enorme terrein en hoe kom ik er? Laat ik maar beginnen met een "bakkie koffie". Gelegenheid daarvoor zijn er te over. Als je de Floriade binnenloopt, dan krijg je niet direct de indruk dat je een tuinbouwtentoonstelling bezoekt. Goed, er staan bloembakken, maar op het eerste gezicht lijkt het meer op een moderne winkelstraat met zeer veel horeca-gelegenheden.

Als ik na de koffie het plein verlaat, wordt het anders. Ik begeef me in een gigantisch tentoonstellingspark, waar tuinbouwprodukten, beplanting, tuinarchitectuur en tuinkunst centraal staan. De keuze is gevallen op een ritje met de oude Haagse tram naar het uitkijkpunt aan het eindpunt bij de snelweg Den Haag - Utrecht. Zo op de tram stappen gaat niet. Daarvoor moet worden betaald en in verhouding nog meer dan elders in Nederland voor een ritje over een vergelijkbaar traject.

Bij het eindpunt aangekomen, kan ik met de werkelijke bezichtiging beginnen. Het tramritje gaf al een impressie van wat me te wachten staat. Allerlei gebouwen, gebouwtjes en kassencomplexen waar iets te doen is. En veel bloemen in schitterende kleurschakeringen, heesters en bomen. De gedachte aan Sevilla flitst even door je hoofd als je het futuristische Ecodrome nadert. Hoort dat op de Floriade? Bij het eindpunt van de tram begint mijn voettocht over het terrein. Vanwege het aanbod beperk ik mij tot buitenexposities en weiger in de rij te gaan staan bij attracties. De uitzichttoren wordt omgeven door een hekwerk dat doet denken aan de Efteling, alleen de bordjes met het aantal uren wachten tot je aan de beurt bent ontbreken. Al voortsloeterend passeer je de meest fraai aangelegde tuintjes, borders en parkjes. Van alle kanten juichen informatieborden, -automaten, video-presentaties en hostessen je toe. Elke inzender wil uiteraard zijn informatie kwijt, maar voor het gemak sluit ik mij daar voor af en geniet verder van dat waarvoor ik gekomen ben: bloemen en planten. Mijn rugzak voorziet mij onderweg van de nodige consumpties. Bij de verschillende eet- en drinkgelegenheden wordt "gevochten" om een plaatsje bij de toonbank.

De zon staat inmiddels veel hoger aan de hemel en mijn voeten beginnen te smeken om rust. Zonder morren geef ik daaraan gehoor, want de dag is nog lang en ik ben voorlopig nog niet uitgekeken. Op een mooi gazon aan de rand van een waterpartij spreek ik mijn rugzak aan en mijn voeten vinden verfrissing in het koele water. Dan valt het mij pas op hoeveel mensen er rondlopen. De Floriade ziet zwart van de mensen. Ik vraag mij af hoe het met het bezoekersaantal gesteld is, zou het aantal van

2,5 miljoen al in zicht zijn? De investering voor een dergelijke expositie is enorm en dan mag je hopen dat alle verwachtingen ook uitkomen, of beter nog, worden overtroffen. Als alle dagen zo zijn als deze, dan mag men niet klagen, lijkt mij.

De voeten willen wel weer, dus vervolg ik mijn tocht. Ik sta even stil bij de monorail. Een rupsachtig voertuig, dat zich ook met de snelheid van een rups voortbeweegt. Je kan er ongetwijfeld even lekker in uitrusten. Maar in de rij staan voor een plaatsje heb ik er niet voor over.

De buitenlandse inzendingen spreken mij wel aan. Aan sommige stukjes herken je direct het land van herkomst. Anderen laten hun cultuur minder duidelijk tot uitdrukking komen en zijn daardoor zeer verrassend. Je moet je nu echt door een mensenmassa heenwringen. Even blijven staan is er niet bij, je wordt onmiddellijk verder geduwd. Ik merk dat ik in de buurt van het Ganzevoetplein gekomen ben. Eigenlijk heb ik mijn verzadigingspunt ook wel bereikt en besluit te vertrekken. De mensen om mij heen kijken enigszins verwaasd rond. Het frisse en nieuwsgierige van de ochtend heeft plaats gemaakt voor bezwete hoofden, holle ogen en een trage gang. De gemaakte kilometers op deze hete dag wreken zich.

Thuis zak ik met een koel glas bier in mijn tuinstoel en geniet van mijn eigen - hele kleine - Floriade. Wat is het heerlijk stil, geen duwende mensen, geen schreeuwerige reclame, alleen een paar jonge mezen kwetterend in de meidoorn boven me. Mijn oog valt op een vaste plant die ik dit voorjaar heb geplant. De eerste bloemknop is boven het bladrozet uitgekomen. Goedkeurend overzie ik de rest van de border. Toch jammer dat de doodzieke Prunus weg moest. Deze boom nam een centrale plaats in de tuin in. In het najaar maar weer iets nieuws planten. Vandaag genoeg soorten gezien die een goede vervanging zouden kunnen zijn.

F.M.

Bomen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek

Per 1 januari 1992 werd het Nieuw Burgerlijk Wetboek (NBW) van kracht. Daarin zijn net als in het oude Burgerlijk Wetboek (BW) artikelen over rechten en plichten ten aanzien van bomen opgenomen.

Voor velen die met boomproblemen in het verleden te maken hebben gehad, waren de artikelen 713 en 714 het meest bekend. Daarin stond vermeld op welke afstand bomen ten opzichte van een erfgrans moeten staan en hoe mocht worden gehandeld bij doorschietende wortels en overhangende takken. In het NBW vinden we deze omschrijvingen terug in de artikelen 42, 44 en 45. De tekst is anders opgesteld, maar de inhoud is vrijwel gelijk aan die van het BW.

Opmerkelijk is dat het NBW een onderscheid maakt tussen de bepalingen ten aanzien van overhangende takken en die van doorschietende wortels. In artikel 44 wordt als toelichting op lid 1 geschreven; "*Omdat het afhakken van overhangende beplanting veelal opzettelijk gebeurt, en bovendien zorg en kennis vraagt, vereist het artikel vooraf een aanmaning aan de eigenaar.*"

Maar dat wortels toch voor velen onbelangrijk blijken te zijn, blijkt uit de toelichting op lid 2. Doorschietende wortels: "*Omdat het weghakken van doorschietende wortels veelal onopzettelijk gebeurt en bovendien geen bijzondere kennis verlangt, is aanmaning hier niet nodig.*"

Naar mijn mening is voor het "afhakken" van wortels minstens zoveel kennis nodig als voor het "afhakken" van een tak. Bij een grote boom kan het ondeskundig afhakken van een flinke wortel wel eens ernstiger gevolgen hebben dan het weghalen van een grote tak.

Beplanting bij grenslijn

Artikel 42 (5.4.4). - 1. Het is niet geoorloofd binnen de in lid 2 bepaalde afstand van de grenslijn van eens anders erf bomen, heesters of heggen te hebben, tenzij de eigenaar daartoe toestemming heeft gegeven of dat er een openbare weg of een openbaar water is.

2. De in lid 1 bedoelde afstand bedraagt voor bomen twee meter te rekenen vanaf het midden van de voet van de boom en voor de heesters en heggen een halve meter, tenzij ingevolge een verordening of een plaatselijke gewoonte een kleinere afstand is toegelaten.

3. De nabuur kan zich niet verzetten tegen de aanwezigheid van bomen, heesters of heggen die niet hoger reiken dan de scheidsmuur tussen de erven.

4. Ter zake van een volgens dit artikel ongeoorloofde toestand is slechts vergoeding verschuldigd van de schade, ontstaan na het tijdstip waartegen tot opheffing van die toestand is aangemaand.

1. Algemeen. Het komt bij dit artikel aan op de afstand tussen de beplantingen en de grenslijn van het erf van degene die zich tegen de aanwezigheid van de beplantingen wenst te verzetten. Die afstand dient in beginsel twee meter te zijn, tenzij

ingevolge een verordening of een plaatselijke gewoonte een kleinere afstand is toegelaten (zie lid 2).

2. Verbod tot planten; verwijdering (lid 1). Het is niet geoorloofd om binnen die afstand van twee meter bomen, heesters of heggen te hebben. Is dat wel het geval, dan is die situatie van aanvang af onrechtmatig, zodat vanaf dat moment ook verwijdering kan worden gevorderd (MvA II, PG 5, p. 192; voor schadevergoeding, zie aant. 4). Uitzonderingen. Uitzonderingen op deze regel zijn het geval dat de eigenaar toestemming heeft gegeven (hetzij voor, hetzij na het planten) of dat het erf waarop de bomen, heesters of heggen staan een openbare weg of een openbaar water zijn. De toestemming heeft pas werking tegenover latere eigenaars voor wie die toestemming verborgen bleef, als inschrijving in de openbare registers heeft plaats gevonden (art. 17 lid 1 onder a jo. art. 24 Boek 3).

3. Hoogte van de beplantingen (lid 3). De nabuur kan zich niet verzetten tegen de aanwezigheid van bomen, heesters of heggen die niet hoger reiken dan de scheidsmuur tussen beide erven. Dit omdat de nabuur door die beplantingen geen lucht, licht of uitzicht wordt ontnomen (TM, PG5, p. 190).

4. Schadevergoeding (lid 4). Het hebben van bomen en dergelijke binnen de niet-toegelaten afstand is van het begin af onrechtmatig, maar schadevergoeding is pas verschuldigd voor zover de schade is ontstaan na het tijdstip waartegen tot opheffing van de ongeoorloofde toestand is aangemaand. Dat geldt ook als nadien een wisseling in de eigendom van de percelen heeft plaatsgehad. Of al dan niet is aangemaand kan een verkrijger bij zijn rechtsvoorganger informeren. Uit de toelichting blijkt dat ook mogelijk is dat de rechter in bijzondere omstandigheden tot louter

schadevergoeding veroordeelt en niet tevens tot verwijdering (TM, PG5, p. 189), bijvoorbeeld wanneer het gaat om een uitzonderlijk fraaie boom.

5. BW (oud). Er goldt in grote lijnen een vergelijkbare regeling (art. 713 en 714). Een regeling als de leden 3 en 4 van artikel 42 gaf het oude recht niet.

6. Overgangsrecht. Onmiddellijke werking, eventueel met inachtneming van artikel 161 Ow (zie de inleidende opmerkingen bij deze titel, aantekening 8).

Omschrijving muur

Artikel 43 (5.4.5). Onder muur wordt in deze en de volgende titel verstaan iedere van steen, hout of andere daartoe geschikte stof vervaardigde, ondoorzichtige afsluiting.

1. Algemeen. Het artikel geeft aan wat in de titel over het burennrecht en in die over mandelijkheid

(art. 49-51, 62, 66-68) onder 'muur' wordt verstaan.
2. Te gebruiken materiaal. Het is niet de bedoeling om de rechter onnodig aan banden te leggen hetgeen vooral blijkt uit de woorden 'andere daartoe geschikte stof'. De toelichting spreekt van bijvoorbeeld plastic, matglas of versterkte rietmatten (MvA II, PG 5, p. 193). Het moet wel gaan om een 'ondoorzichtige' afsluiting. Bij het woord 'afsluiting' moet men ook denken aan muren van gebouwen, die immers dienen ter afsluiting van de zich daarin bevindende ruimte (MvA II, PG 5, p. 193).
3. BW (oud). Artikel 698 gaf een minder ruime omschrijving van het begrip 'muur'.
4. Overgangsrecht. Onmiddellijke werking (art. 159 Ow).

Overhangende beplanting; doorschietende wortels

Artikel 44 (5.4.6). - 1. Indien een nabuur wiens beplantingen over een anders erf heenhangen, ondanks aanmaning van de eigenaar van dit erf, nalaat het overhangende te verwijderen, kan laatstgenoemde eigenaar eigenmachtig het overhangende wegsnijden en zich toeëigenen.
 2. Degene op wiens erf wortels van een ander erf doorschieten, mag deze voor zover ze doorgeschoten zijn weghakken en zich toeëigenen.

1. Algemeen. Het artikel geldt zowel voor beplantingen (bomen, heesters) die binnen de twee meter-grens van artikel 42 staan, als daarbuiten.
2. Overhangende beplanting (lid 1). Omdat het afhakken van overhangende beplanting veelal opzettelijk gebeurt, en bovendien zorg en kennis vraagt, vereist het artikel vooraf een aanmaning van de eigenaar (anders dan bij wortels, lid 2).

Laat de aldus aangemaande eigenaar na het overhangende te verwijderen, dan kan de eigenaar over wiens erf de beplanting hangt eigenmachtig het overhangende wegsnijden en het zich toeëigenen.

3. Doorschietende wortels (lid 2). Omdat het weghakken van doorschietende wortels veelal opzettelijk gebeurt en bovendien geen bijzondere kennis verlangt, is aanmaning hier niet nodig. Ook hier is toeëigening toegestaan.

4. Rechtsmisbruik. Als het wegsnijden van beplantingen of het weghakken van wortels bijvoorbeeld onevenredig grote schade voor de eigenaar van de beplantingen met zich mee zou brengen, is denkbaar dat de handelende eigenaar misbruik van zijn recht zou maken (MvA II, PG 5, p. 195). Zie nader artikel 13 van Boek 3.

5. BW (oud). Behalve wat de toeëigening betreft gaf artikel 714 een gelijke regeling.

6. Overgangsrecht. Onmiddellijke werking (art. 159 Ow).

Afvallende vruchten

Artikel 45 (5.4.7.). Vruchten die van de bomen van een erf op een naburig erf vallen, behoren aan hem wie de vruchten van dit laatste erf toekomen.

1. Betekenis. Het artikel betreft alleen de vruchten die zijn gevallen. Een 'plukrecht' heeft de nabuur niet, nu dit een bron van burentwisten zou kunnen worden (TM, PG 5, p. 195).

2. BW (oud). De kwestie was omstreden. Een 'plukrecht' bestond in elk geval niet.

3. Overgangsrecht. Onmiddellijke werking (art. 150 Ow).

F.M.

N.O.G. Verzekeringen sponsort reclamecampagne

Vrijdagmiddag 19 juni kon het glas worden geheven met vertegenwoordigers van N.O.G.-Verzekeringen en reclamebureau High Involvement. Met de heer Boersma van N.O.G.-Verzekeringen was overeen gekomen dat het bedrijf de groots opgezette reclamecampagne, die deze zomer overal in het land te zien zal zijn, zal sponsoren. Directeur Wijn Nobel van High Involvement was aanwezig om uitleg te geven over de opzet van de campagne, die door zijn medewerkers J.W. Bijleveld en A. Merkelbach werd ontworpen en wordt begeleid. Onder het motto "Een boom meer of minder, waar maken we ons druk om" hangen vanaf half augustus op stations, bij bus- en tramhaltes en op reclamezuilen grote posters, die de Nederlander moeten aanzetten tot het zuiniger omgaan met bomen.

V.l.n.r. Marjan ten Cate (Bomenstichting) dhr. A.G.F. Boersma (N.O.G. Verzekeringen) en dhr. C. Wijn Nobel (High Involvement).

foto: Mirjam Lammertink

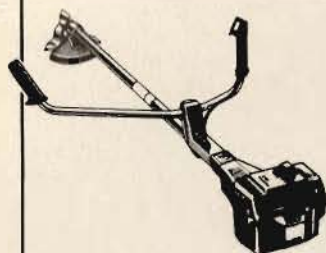
**INRUIL
AKTIE**

**Husqvarna
245 R**

**f 300,-
INRUILPREMIE**

Bij aankoop van een Husqvarna 245 R ontvangt u f 300,-
inruilpremie voor uw oude bos- en taludmaaier
ongeacht merk of type.

De Husqvarna 245 R is een
professionele bos- en
taludmaaier voor langdurig en
intensief gebruik.

De lange steel maakt hem tot
een uiterst doeltreffende
bos- en taludmaaier.

**Diverse accessoires
leverbaar!**

Aktie geldig t/m
31-08-1992

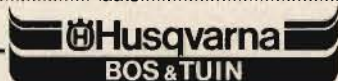
Stuur onderstaande bon in voor meer informatie

Stuurt u mij meer informatie over de 245 R

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

Husqvarna Nederland B.V. - De Nort 20 - 3931 NG Woudenberg

boomkwekerij hoveniersbedrijf

GROENCENTRUM J TONSEL

HORLOSEWEG 10 - 12, 3845 LA HARDERWIJK

Tel.: 03417-59614

VOOR AANLEG EN ONDERHOUD VAN:

- * Plantsoenen, openbaar groen
- * Gazons en sportvelden
- * Windsingels, erfbeplantingen
- * Recreatie-terreinen
- * Bedrijfs- en industriebeplantingen
- * Wegbermen en ruwgrasterreinen

VOOR LEVERING VAN:

- * Park- en laanbomen
- * Eiken in vele soorten en variëteiten
- * Zware solitairbeplanting
- * Sierheesters, rozen
- * Coniferen en heesters
- * Bos- en haagplantsoenen

VERZORGING VAN:

- * Dunnings- en veilingswerkzaamheden
- * Houtaankoop
- * Alle voorkomende plantwerkzaamheden
- * Verzorgen en adviseren van subsidieaanvragen
- * Wildafweervoorzieningen
- * Inventarisatie/beheersplannen

Voor PARK- CITY- en PROJECT-
meubilering de degelijkste en
meest uitgebreide systemen.

VRAAG DE GROTE KLEURENCATALOGUS.

inter-design id

postbus 217 6800 AE arnhem nederland
telefoon 085-435907 telefax 01720-21120

MB-BOEK / MB-PROJECT

MB-BOEK/MB-PROJECT is een uitgebreid administratiepakket
waarmee u op eenvoudige wijze uw projectadministratie, fac-
turering en boekhouding verzorgt. Er is een versie voor het hove-
niersbedrijf en een versie voor tuin- en landschapsarchitecten.

MB-BEHEER

MB-BEHEER is een beheerinstrument voor objecten in stedelijk en
landelijk gebied: geschikt voor inventarisatie, werkplanning, naca-
lculatie, simulatie, het maken van gemeentelijke begrotingen, etc.
Koppeling naar CAD-programmatuur op aanvraag.

MB-CALC

MB-CALC is een programma waarmee u op zeer eenvoudige wijze
begrotingen kunt maken op basis van eenheidsprijzen of op basis
van IMAG-tijdnormen.

BSW-PLANT

BSW-PLANT is een muisgestuurd plantselectieprogramma. Het
programma valt op door de zeer hoge selectiesnelheid. Met BSW-
PLANT kunt u ook plant- en bestellijsten maken.

MEER INFORMATIE ?

Voor overheid, instellingen, hoveniers en tuin- en landschaps-
architecten ontwikkelt Bakker, Spees & Werkman maatwerk-
programmatuur. Het bureau maakt analyses en definitiestudies en
geeft adviezen op het gebied van organisatie en efficiëncie. Het
bureau biedt ondersteuning bij het werken met vele programma's.

Wilt u meer informatie over de activiteiten van Bakker, Spees &
Werkman, bel dan onderstaand nummer. Wij sturen u graag een
informatiepakket of maken een afspraak voor een demonstratie.

Bakker, Spees & Werkman
adviseurs groen en automatisering

prinsengracht 76 1015 dx amsterdam
tel. 020 - 6381489 fax. 020 - 6384302

Donateursexcursie Landgoed Twickel

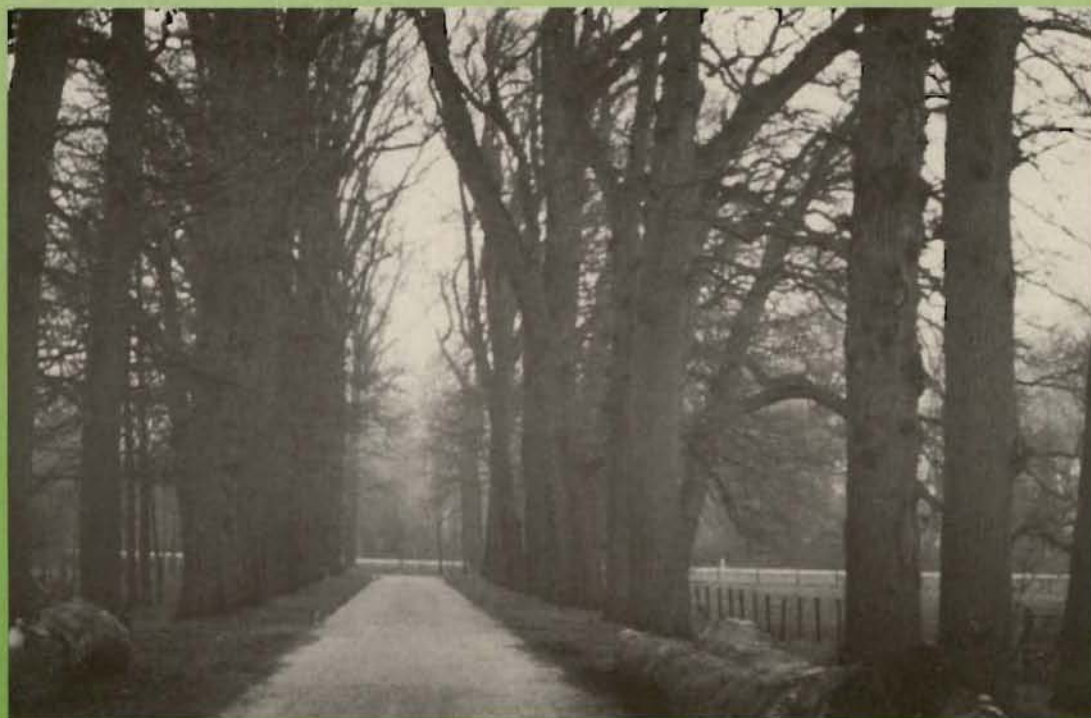
zaterdag 19 september 1992

De tweede donateursexcursie van dit jaar voert ons naar Twente, waar we het Landgoed Twickel bij Delden (Overijssel) zullen bezoeken. Het landgoed is ca. 4000 ha groot en omvat 150 boerderijen met akkers en weiland, afgewisseld met heidevelden, vennen en bossen. De eikenbossen zijn vanouds beroemd om hun schoonheid en de kwaliteit van het hout.

Naast het kasteel ligt een tuin in de Franse neo-barokstijl. De hierin gelegen orangerie dateert in zijn huidige vorm uit de eerste helft van de 19e eeuw en dient als winterverblijf voor onder meer 300 oude oranjeboomen. Naast de Franse tuin ligt de Victoriaanse rotstuijn, ontworpen door de laatste Vrouwe van Twickel. De omringende landschappelijke aanleg in romantische stijl dateert van 1790, is in 1830 verder uitgebreid door J.D. Zocher en 58 jaar later nog eens door Edouard Petzold.

Programma

10.00 uur	Ontvangst bij Restaurant 't Hoogspel, Bornsestraat 1 te Ambt Delden
10.30 uur	Lezing door Hans Gierveld, assistent rentmeester van Twickel (en oud-medewerker van de Bomenstichting)
11.30 uur	Lunch met soep en broodjes, daarna wandelen naar de ingang van het Kasteel
13.30 uur	Rondleiding door de tuinen o.l.v. vrijwilligers
15.00 uur	Afsluiting, u kunt daarna nog zelf verder wandelen in het 'Overpark' van het landgoed

Kosten

De kosten voor deze excursiedag bedragen f 25,- inclusief koffie, lezing, lunch, toegangsbewijs voor de tuinen en rondleiding.

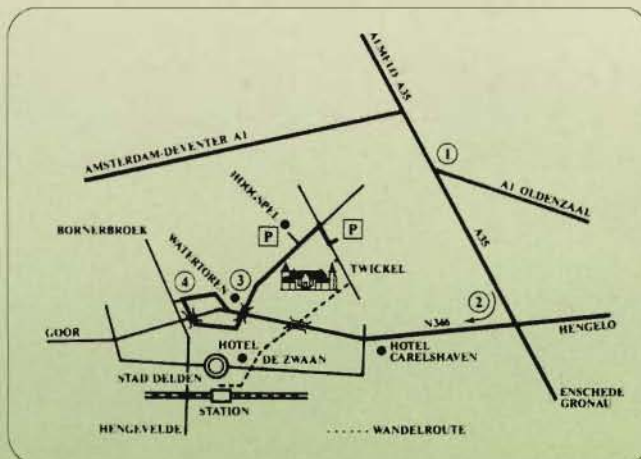
Bereikbaarheid

Met openbaar vervoer: Restaurant 't Hoogspel ligt op een klein half uur loopafstand vanaf station Delden.

Met auto: 10 minuten vanaf afslag A35 richting Delden.

Aanmelden

Alleen schriftelijk door middel van het invullen van onderstaande bon. U ontvangt daarna een acceptgirokaart.

U hoeft nu dus nog niet te betalen!!

Er is plaats voor 100 personen, wees er dus snel bij.

De uiterste inzenddatum is dinsdag 1 september, u kunt tot die dag nog kosteloos annuleren. Daarna ligt uw reservering vast, omdat we rekening moeten houden met rondleiders en de boeking voor het restaurant.

Natuurlijk nemen wij onze collectie boeken en folders weer mee.

We zien u graag op zaterdag 19 september!

Knip onderstaande bon uit en stuur deze naar de Bomenstichting, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht

Ondergetekende neemt deel aan de excursie van de Bomenstichting op zaterdag 19 september 1992 op Landgoed Twickel en ontvangt een acceptgiro om de hieraan verbonden kosten te voldoen.

De strook van de acceptgiro is tevens het betaalbewijs.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Totaal aantal personen: _____

Handtekening: _____

Klimop in bomen

Naar aanleiding van het artikel van de heer van Hoey Smith voel ik mij geroepen enige zaken omtrent de klimop nader te belichten. Het is begrijpelijk dat klimop in een arboretum niet welkom is, de verschillen in schors en stam van de boomsoorten zijn slecht zichtbaar.

Ik maak bezwaar tegen het idee van de heer Hoey Smith dat het laten begroeien van bomen met klimop zou getuigen van slechte smaak en

vloed aan bloemen levert nectar en stuifmeel in een seizoen waarin andere bloemen allang uitgebloeid zijn. De onopvallende bloemen trekken grote aantallen bijen, zweefvliegen, kevers en dagvlinders aan. In met klimop begroeid bos blijken ook meer padden en kikkers te huizen. De altijd groene plant vormt verder een favoriete plek voor bosuilen om te "overdagen", en allerlei insecten zitten graag op de bladeren te zonnen. Bomen worden door

klimop niet geschaad, zomereiken lijken er zelfs beter door te groeien. Dit is ook wel logisch, gezien de bemesting door broedende vogels, uilen, duiven, muizen, insecten, etc.

Verwijdering van een zware oude klimopbegroeiing leidt vrijwel altijd tot conditieverlies van de betreffende boom. In Bussum werd een oude eik zelfs zwaar beschadigd toen de klimop werd verwijderd met een kettingzaag. De boom zit nu van onder tot boven vol diepe kerven.

Enkele organismen zijn zelfs geheel op de klimop aangewezen, namelijk de klimopbremraap, de klimoptaailing, de klimopkever en de snuitkever. De klimopcade is alleen bekend uit Zuid-Limburg.

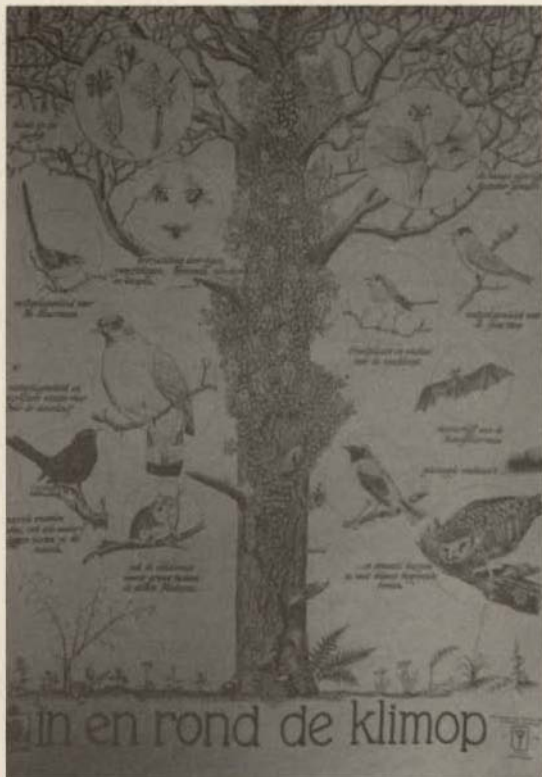
In België werd een scher-

pe achteruitgang van vogelsoorten als gekraagde roodstaart en tuinfluiter direct in verband gebracht met de bestrijding van klimop door de mens. Er werd een poster uitgegeven om de klimop van zijn slechte imago te bevrijden.

Ik hoop dan ook dat gemeenten en andere groenbeheerders de klimop in de toekomst positief zullen benaderen en deze nuttige en fraaie plantensoort zullen respecteren en eventueel stimuleren en aanplanten. Ook in Nederland zou een folder of poster zeer nuttig zijn.

E.P. Kiesouw, Naarden

De discussie over klimop willen we hierbij, voor wat het Bomennieuws betreft, beëindigen.

schadelijk zou zijn voor de betreffende boom.

Een negatieve beoordeling van klimop is helaas algemeen ingeburgerd, getuige het steeds zeldzamer worden van klimopbomen en met klimop begroeide gebouwen en de regelmatige vernieling van klimop in bosgebieden door bezoekers en beheerders. Daarom is het belangrijk dat de opinie wordt bijgestuurd.

In werkelijkheid hebben we namelijk te maken met een soort die van buitengewone waarde is voor de natuur, alleen al vanwege zijn enorme betekenis voor de vogelwereld.

Al jaren span ik mij samen met anderen in om iets voor de klimop te doen. Ook wordt gewerkt aan het creëren van klimopbossen; dit zijn bossen of bosdelen waar de klimop gestimuleerd wordt om de biologische rijkdom en belevingswaarde te vergroten.

Hierbij nog enkele interessante gegevens over klimop. Als enige (nog) algemene plant onder de uitgesproken herfstbloeiers heeft klimop voor allerlei insecten grote betekenis, zijn over-

Giften, periodieke schenkingen, legaten en erfstellingen

Naast de jaarlijkse donaties zijn er nog andere mogelijkheden om de Bomenstichting financieel te ondersteunen. Giften vormen tot op heden een kleine, maar niet onbelangrijke bron van inkomsten. Omdat giften en periodieke schenkingen, vanwege de aftrekbaarheid van de inkomstenbelasting, voor u een aantrekkelijke manier van schenken vormen, willen we u hier graag nader over informeren.

Giften en schenkingen

Het uitgangspunt voor de aftrekbaarheid is dat een gift (aan de Bomenstichting) wordt gezien als een daad van vrijgevigheid aan een instelling die het algemeen belang beoogt te dienen. Op het belastingkantoor kan men u informeren over de geldende voorwaarden voor de inkomstenbelasting.

Periodieke schenkingen zijn alleen aftrekbaar als wordt voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- de schenking is vastgelegd bij notariële akte; schenking ten minste één keer per jaar wordt voldaan;
- schenkingen dienen ten minste vijf achtereenvolgende jaren te geschieden.

Legaat en erfstelling

Naast de giften en de periodieke schenkingen bestaat de mogelijkheid om bij testament een legaat (een bepaald bedrag) te vermaken aan de stichting, dan wel haar geheel of gedeeltelijk tot erfgename te benoemen (erfstelling).

Nadere informatie kunt u inwinnen bij een notaris bij u in de buurt.

Klimwedstrijden Kring Praktiserende Boomverzorgers

Op 23 mei vonden tijdens de manifestatie "Zorg voor ons Bos" voor de tweede achtereenvolgende keer de Klimwedstrijden plaats. De organisatie was in handen van de Kring Praktiserende Boomverzorgers (KPB). In totaal 21 boomverzorgers uit Nederland, België en Frankrijk namen deel aan de voorronden, waarin vooral werd gelet op klimtechniek en veiligheid. De opdracht moest binnen 15 minuten worden voltooid. Zes klimmers slaagden hier niet in.

Na de voorronde gingen de zes besten door naar de finale. Onder hen bevond zich ook Jan Borren, de winnaar van vorig jaar.

De deelnemers moesten met behulp van de klimuitrusting zo snel mogelijk - uiteraard met inachtneming van de nodige veiligheid - zo snel mogelijk in een boom klimmen en de drie, verspreid in de kroon gehangen, vaantjes te vergaren en naar beneden brengen.

De uitslag was als volgt:

1. H. Kuppen	tijd	3.52.85
2. J. Borren		4.06.30
3. P. Hauman		4.48.43
4. M. Verhulst		4.59.70
5. M. Brilman		5.04.34
6. F. Mathias		5.22.88

De eerste twee worden namens de K.P.B. afgevaardigd naar internationale wedstrijden op 19 september in Parijs.

Smoes van het jaar

De 1500 populieren moeten gekapt zijn voordat de bladeren aan de bomen komen. "Dit is meer een gevoelskwestie, hoor. Als je bomen kapt waar geen bladeren aan zitten, dan heb je meer het idee, dat ze al dood zijn."

(bron RWS Leeuwarden)

Voor u gelezen

Tuin & Landschap - 23 april 1992

Tien jaar geleden werden in Huizen proeven genomen met het vullen van plantgaten van bomen met lava, een poreus steenmateriaal van vulkanische herkomst. Deze lava moet de druk opnemen van bodemverdichting en is daarnaast in staat gemakkelijk water op te nemen en weer af te geven. De ruimte tussen de lavastenen wordt ingenomen door een voedingrijk grondmengsel. De resultaten zijn gunstig, maar desondanks wordt deze plantwijze nog weinig toegepast. Bekend is dat de gemeente Breda experimenteert met lava bij straatbomen. Verder is er in groepsverband overleg geweest tussen Huizen, Breda en het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek te Wageningen. Hierbij bleken nog wel vragen te bestaan ten aanzien van het vochtleverend vermogen van lava.

Hetzelfde blad maakt melding van proeven met anti-verdampingsmiddelen bij het verplanten van bebladerde bomen en in geval van langdurige droogte. De resultaten zijn twijfelachtig en er wordt aangeraden, ze alleen in noodgevallen te gebruiken.

Tuin & Landschap - 7 mei 1992

Het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek te Wageningen inventariseert jaarlijks het aantal insecten-aantastingen op bomen en struiken. Het resultaat is een "top tien" van schadelijke insecten. Het meest schadelijke insect in 1991 bleek de spinselmot te zijn. De iepespintkever, de overbrenger van de gevreesde iepenziekte, stond op de zesde plaats.

Er wordt een pleidooi gehouden voor een grotere aanplant van de hopbeuk, een bijna vergeten boomsoort, die bijzonder geschikt is voor het gebruik in openbaar groen. Hetzelfde - zij het in iets mindere mate - kan worden gezegd van de haagbeuk.

Groen - 1992 nr. 4

Er wordt aandacht besteed aan het beheer van stadsbossen. Hierbij kunnen de belangen van eigenaars, beheerders en het publiek nogal eens uiteenlopen. Er wordt gepleit voor bestuurlijk hoogwaardige aandacht, een biologisch-technisch korrekt beheer en een goede communicatie met het publiek.

In de rubriek "dendrologische notities" wordt de laurierkers behandeld, waarvan thans ruim 50 kultuurvariëteiten bekend zijn. Een aantal hiervan wordt speciaal aanbevolen.

Natuur en Milieu - mei 1992

De slechte vitaliteit van onze bomen heeft niet alleen te maken met de milieuvervuiling, maar waarschijnlijk ook met de herkomst van het plantmateriaal. De meeste bomen in ons land zijn als plant of als zaad afkomstig uit het buitenland, en staan dus niet in hun natuurlijke omgeving. Zij functioneren in onze streken dus niet optimaal en zijn minder resistent tegen ziekten. Onder "inheemse" bomen moet worden verstaan: bomen met inheems genemateriaal, met erfelijke eigenschappen, die specifiek zijn voor de boom in onze streken. Genenbehoud is een zaak, die alle aandacht verdient. Zie voor dit laatste het rapport: "Inheemse bomen en struiken in Nederland" van de Stichting Kritisch Bosbeheer.

Bosbouwvoorlichting - nr. 1 1992

Zomerwrang of zomermastitis is een uierinfektie, die voorkomt bij jonge koeien die nog niet hebben gekalfd (vaarzen) en bij droogstaande koeien. Door de ontsteking die ontstaat, kunnen één of meer kwartieren van de uier voor de melkproductie verloren gaan. In ernstige gevallen kan het dier zelfs doodgaan. Ontstaan van zomerwrang kan voor de veehouder dus financiële gevolgen hebben. De infectie wordt veroorzaakt door bacteriën, die worden overgebracht door een bloedzuigende vlieg (*Hydrotaea irritans*). Dit dier vertoont zich alleen in de zomer; vandaar de naam zomerwrang. Deze vlieg houdt zich voornamelijk op in houtgewas, en legt haar eieren in vochtige zandgrond die door houtgewas wordt beschaduwd. Hierdoor ontstond het vermoeden, dat het opruimen van deze beplanting het verdwijnen van deze schadelijke vlieg zou kunnen betekenen. Enige zekerheid is hier echter nog niet: zo is bijvoorbeeld bekend, dat in Drenthe het optreden van zomerwrang niet afnam, nadat het houtgewas was opgeruimd. Verder is evenmin zeker, of bovengenoemde vlieg de enige overbrenger is van bedoelde bacteriën. Het opruimen van beplanting is dus nog een voorbarige maatregel. Nader onderzoek zal nodig zijn.

J.C.

Historische buitenplaatsen in particulier bezit

Drs. H. Tromp en Drs. T. Henry-Buitenhuis e.a.

Uitg. Het Spectrum, Utrecht

ISBN 90 274 2485 3

f 49,90

Voor een zeer redelijke prijs verscheen dit prachtige boek over de Nederlandse buitenplaatsen. In het voorwoord schrijft de staatssecretaris van LNV, de heer Gabor: "dat waar uit het vlakke land hoog geboomte oprijst, men er in negen van de tien gevallen zeker van kan zijn dat daar een fraaie buitenplaats gelegen is." Nu is dat wel een zeer optimistische voorstelling van zaken! Maar de 230 buitenplaatsen die in dit boek zijn beschreven met fraaie illustraties laten ons toch wel zien, hoeveel waarde er op dit gebied nog in ons land te vinden is. Cultuur- en natuurwaarden gaan daarbij hand in hand.

Hoewel in het boek de nadruk valt op geschiedenis en architectuur van de landhuizen is er ook voor andere onderwerpen, waaronder de omringen van de tuin- en parkaanleg, de nodige aandacht. Daarbij komen onder meer ook (oude) bomen en lanen aan de orde. Een verwijzing naar het boek 'Monumentale bomen in Nederland' ontbreekt overigens.

De verdeling van de beschreven buitenplaatsen over de provincies is wat merkwaardig. Zo worden er liefst 50 buitenplaatsen in Utrecht behandeld

en slechts 2 in Groningen! (Een overzichtskaat met de ligging van de buitenplaatsen ontbreekt bovendien.) De inleiding over de noordelijke provincies vermeldt wel meer bijzonderheden en ook enkele namen van verderop (toch) niet beschreven buitenplaatsen. Zijn deze inmiddels niet

meer in particuliere handen, een proces dat nog maar kort geleden snel voortschreed? Of ondernamen de schrijvers van het boek geen tochten naar verre uithoeken van het land? De lezer gist hier naar de verklaring.

Het boek biedt, behalve een grote verscheidenheid aan buitenplaatsen zelf, ook nog enkele aardige intermezzo's over de natuur. Zo is het bijvoorbeeld interessant, in de paragraaf over 'Holle bomen en dood hout' te lezen dat juist door het niet op de voorgrond staan van een economische doelstelling van het bos, de eigenaren der buitenplaatsen de natuur veel kansen hebben geboden. Bomen hebben het hunne daartoe bijgedragen.

De kritische, geografische noten hierboven moeten u er zeker niet van weerhouden, dit schitterende boek aan te schaffen.

Aart de Veer

Het appel- en perenboek

Kweken, verzorgen, snoeien en oogsten
Fred Lorscheijdt

140 blz.

uitg.: Zomer en Keuning

ISBN 9021002744

26,90

De serie Groenboekery heeft er een waardevol boekje bij. Het appel- en perenboek is geschikt voor mensen met een tuin die graag fruitbomen zouden willen hebben, maar ze tot nu toe maar "eng" vonden. Met dit boek wordt fruittellen een leuke hobby. Fred Lorscheijdt, die duidelijk uit eigen ervaring put, schrijft lekker leesbaar. Hij behandelt in dit boek alle praktische zaken, vanaf de keuze van de standplaats via kruisbestuiving en enten tot de bereiding van cider en andere van appels en peren gemaakte gerechten. In telegramstijl worden er enkele tientallen appel- en pererassen beschreven, waarbij er aandacht wordt besteed aan herkomst, naam, standplaats, boomvorm, onderstam, bloemen, bevruchting, oogsttijd, opbrengst, vrucht, gebruik, ziekten en eventuele bijzonderheden. Achterin staan nuttige adressen, bijvoorbeeld van instellingen die inlichtingen kunnen geven over oude rassen. Een bruikbaar boek.

Marjan ten Cate

Bomenkrant

nr 2 - 1992

De Bomenkrant is een tijdschrift voor het behoud en de aanwas van bomen in Amsterdam en daaromheen.

Dit nummer van de Bomenkrant vermeldt op de laatste pagina dat het Sarphatipark is gered! Een bescheiden plaats voor deze grootse actie. Enkele honderden handtekeningen en het instellen van een bomen-alarmlijn waren nodig om de gemeenteraad op andere gedachten te brengen. Een ander aktiepunt zijn de populieren van Nieuwendam; prachtige statige Italiaanse populieren. Omdat ze niet meer zo vitaal (zouden) zijn, moeten deze bomen verdwijnen. De bomen zijn gevaarlijk geworden. Dat er jarenlang geen onderhoud aan was verricht werd niet meegenomen in de besluitvorming. Inmiddels zijn verschillende bezwaarschriften ingediend. Deze zorgen er nu voor dat het besluit niet kan worden genomen, want de bezwaren moet eerst worden behandeld. Tot die tijd is er gelegenheid om met een gedegen onderzoeksrapport over de gezondheidstoestand te komen. Voorlopig staan de bomen er nog.

Bovenstaande alinea's illustreren de betrokkenheid van een deel van de Amsterdamse bevolking bij de instandhouding van hun bomen.

Alhoewel in het algemeen gezegd kan worden dat de gemeente Amsterdam goed voor zijn bomen zorgt, zijn er altijd situaties waarin beslissingen worden genomen die niet in overeenstemming zijn met de ideeën of gevoelens van de omwonenden. De Bomenkrant houdt de mensen op de hoogte en draagt zeker bij tot een nog "groener" Amsterdam.

Frank Moens

12, 13 en 20 juli

De Wiersse in Vorden

Openstelling van de tuinen
Open van 10 tot 6 uur, 5,-

25 en 26 juli

Oranjerie-expositie 'Jochem-hof

Steyl, gemeente Tegelen

19 september

Donateursexcursie Bomenstichting

Landgoed Twickel bij Delden
Zie elders in dit nummer

15 november

Symposium Kring Praktiserende Boomverzorgers

Georganiseerd ter gelegenheid van het tien-jarig bestaan van de Kring.
Onderwerp: verleden, heden en toekomst van de boomverzorging.
Inl: secr. K.P.B. 053-359118

t/m 11 oktober

Floriade

Internationale tuinbouwtentoonstelling, Zoetermeer

t/m 15 oktober

7 Bomen-project.

Zeven kunstenaars bewerkten een beukestam tot moderne sculptuur.
Galerie de Beerenburgh, Wieleweweg 31/b te Eck en Wiel (in de Betuwe ten noorden van Tiel). Tel. 03449-2195.
Open: wekelijks van donderdag tot en met zondag

22 november

Open Dag Hout

Hoogeveen

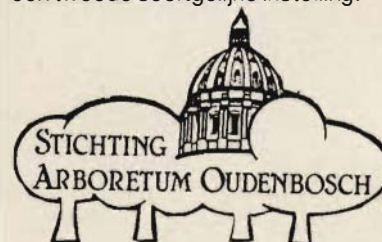
24 maart 1993

Nationale Boomfeestdag

Landelijke viering in Breda
Inl.: 030-8527 27

Arboretum Oudenbosch bestaat vijf jaar

Op 2 mei was het vijf jaar geleden, dat de eerste boom in Arboretum Oudenbosch werd geplant. Dit feit werd op 13 juni door middel van een symposium herdacht. In de eerste jaren stonden vooral edukatieven en rekreatieve doelstellingen voor ogen, doch thans krijgt ook de wetenschappelijke doelstelling veel aandacht, waarbij wordt samengewerkt met de Hortus Botanicus van Leiden en binnenkort met een tweede soortgelijke instelling.

Op een oude struik in mijn tuin staan honingzwammen. Ik heb gehoord dat deze paddestoel de dood van mijn struik tot gevolg heeft. Is dat zo, kan ik er nog iets aan doen om de bedreiging weg te nemen en wat moet ik doen om mijn fruitbomen te beschermen?

De honingzwammen in uw tuin behoeven niet perse gevaarlijk te zijn. Er zijn namelijk vijf verschillende soorten, die allemaal een verschillende "voorkeur" hebben. De ene tast alleen dode en verzwakte bomen en struiken aan, de volgende "lust" alleen springlevende loofbomen en verzwakte naaldbomen en bij weer een ander is het net andersom. In de folder "Honingzwam" die bij de Bomenstichting te bestellen is, ziet u vier soorten beschreven. De vijfde,

onlangs ontdekt, staat er niet in, maar is gelukkig zeldzaam. Weet u zeker dat de paddestoelen op de struiken groeien en niet op de grond onder de struiken? Pas als u de zwammen uit de stam of wortels ziet groeien, is het zeker dat de struik zelf is aangetast. De meeste honingzwammen in ons land groeien namelijk op dode takken en wortels en kunnen niet eens een levende

boom of struik binnendringen. Als het om die soort gaat, hoeft u dus niets te doen. In de folder staan nogal alarmerende bestrijdingsadviezen, zoals een volledige tuinsanering. Die zijn alleen te overwegen, als bij u de agressiefste soort honingzwam wordt aangetroffen. En dan zou ik het persoonlijk nog niet doen, want het volledig saneren van tuin en tuingrond is een kostbare, pijnlijke operatie, waarvan het resultaat volledig teniet kan worden gedaan als de schimmel vanuit een buurtuin opnieuw uw tuin ingroeit.

In de natuur vraagt de honingzwam nooit massaal slachtoffers: zo hier en daar gaat er een boom of struik aan

dood en dat hoort erbij in de natuur. Als u in uw tuin een zodanig beheer voert, dat de bomen en struiken gezond en vitaal zijn, dan zal de honingzwam, welke het ook is, geen massale slachting veroorzaken. Ik raad u aan, er een boomverzorger bij te halen. Dat kan nu al, maar het is beter om te wachten tot er weer paddestoelen zichtbaar worden.

Het heeft geen zin de paddestoelen weg te halen; de honingzwam lijkt wat dat betreft op kweekgras en zevenblad: het venijn zit onder de grond. U kunt de paddestoelen uitstekend opeten (vooral de jonge exemplaren), maar ze kunnen ook in de biobak; dat verhoogt het besmettingsgevaar niet. U kunt de fruitbomen het beste beschermen door te zorgen voor een goede conditie (genoeg licht, lucht, vocht en voedsel); dan hebben ze meer weerstand. Verder kunt u een sleuf (60 cm diep) graven tussen de wel en niet aangetaste bomen/struiken om de "veters" (schimmeldraden) tegen te houden. Dat heeft echter geen zin als de wortels van de fruitbomen toch al tussen de struiken groeien. Bovendien zou beschadiging van de wortels de schimmels juist een extra kans geven.

M.t.C.

GROEN | BEHEER

Het beheersbare beheersysteem voor de groensektor.

Mogelijkheden van budgetteringsoverzichten, alternatieven, urenregistratie/nakalkulatie, besteksverwerking etc.

Koppelbaar met digitale systemen en GROEN-kalkulatie II.

Modulair opgebouwd en multi-user versie beschikbaar.

Postbus 112
2770 AC Boskoop
Tel. 01727-18499

Borren Boomverzorging

N.C.H. arb. qualified.

• Rooien • Snoeien

Aanplanten • Standplaatsverbetering

• Adviezen

Braakmansteeg 12 • 7437 PV Bathmen • Tel. 05700-13269 • Privé 05704-3329

boomverzorging lei van dinther

Grootgenhouterstraat 122, 6191 NW Beek
Telefoon 046-377186

VAN DAM BOOMVERZORGING

De Halmen 10
7383 BG Voorst
Telefoon 05758 - 1588

SNOEIEN MET HOOGWERKER OF KLIMTECHNIEK /
BOOMCHIRURGIE/GROEISTOORNISSEN/AFBOUW EN
VELLING VAN BOMEN / ADVIES EN INVENTARISATIE

Zo'n boom laat je toch niet vallen?

De Bomenstichting moet steeds harder vechten om bomen te kunnen behouden. Steeds vaker wordt er door mensen een beroep op ons gedaan. Een grotere achterban en meer financiële middelen zijn onontbeerlijk als we bomen willen redden. Steun ons. Wordt óók donateur van de Bomenstichting!

Ja, ik doe mee.

- ☐ Ik word donateur en betaal minimaal f 35,- per jaar
- ☐ Ik word 65+ donateur en betaal minimaal f 25,- per jaar

Naam: Voorl.: Geb. jaar 19

Adres:

Postcode: Woonplaats:

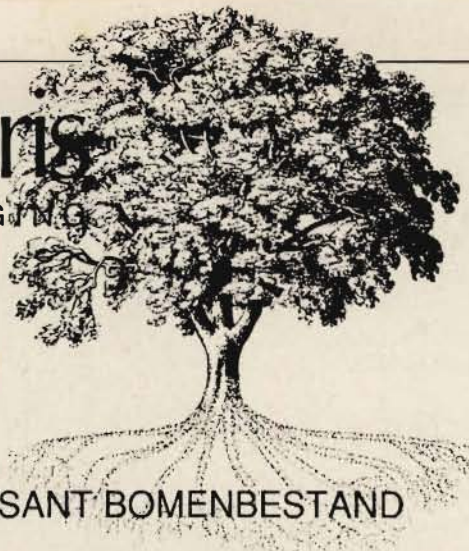
Als donateur ontvangt u 6 keer per jaar Bomennieuws en 3 nieuwe afleveringen van de folderserie Bomen & ... Bovendien kunt u 2 keer per jaar deelnemen aan een donateursexcursie.

Deze bon kopiëren of uitknippen en in een geopende, ongefrankeerde envelop sturen naar:
Bomenstichting, Antwoordnummer 9013, 3500 ZA UTRECHT. Bedankt!

Pius Floris

BOOMVERZORGING

Baarzenstraat 17
5262 GD Vught
073 - 56 72 35

VOOR EEN *FLORISSANT* BOMENBESTAND

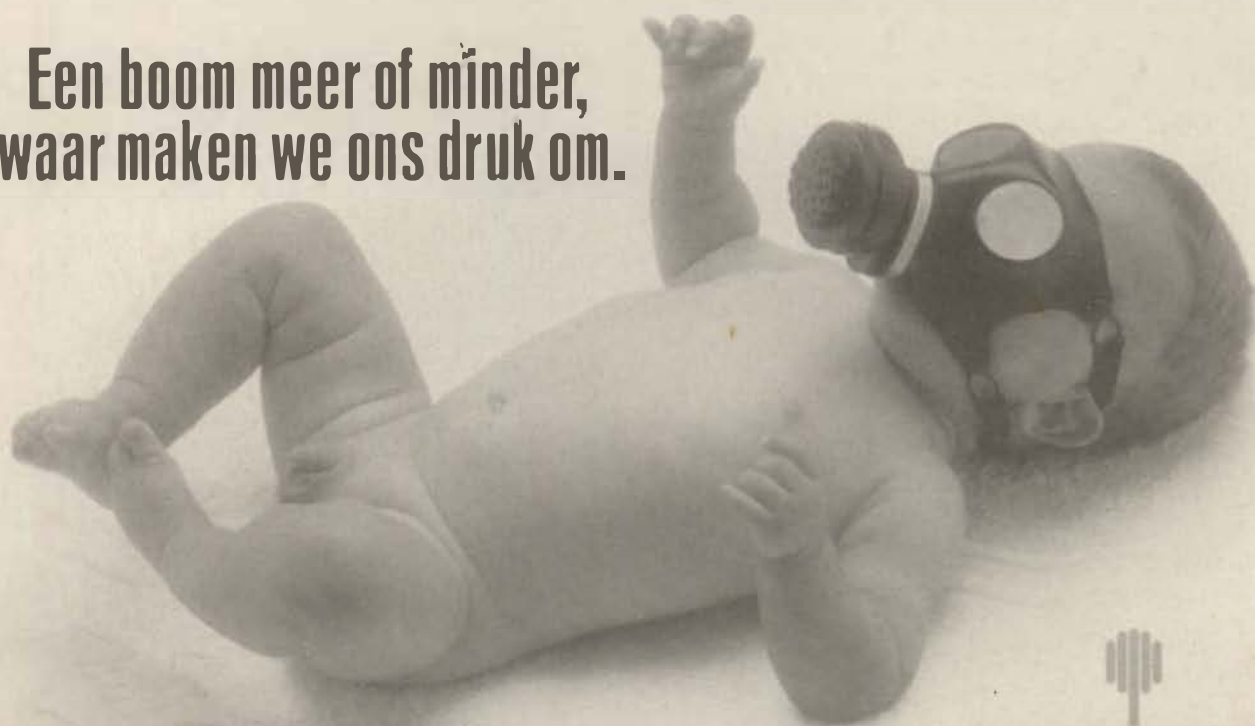
boomverplanting, verzorging, velling
onderzoek en advies
groeiplaatsverbetering

boomkokers
klim- en verankeringsmaterialen
inventarisatie en beheersplannen

ARBORI-ARNHEM, Leen Hoogstad: de Wiltstraat 57 6821 cc Arnhem tel. 085 - 42 42 23 fax. 085 - 43 69 90

Een boom meer of minder,
waar maken we ons druk om.

bomenstichting

030-340778